

११११ १११११११ १११११११ ११११११

- 1 दाऊदए च्ह इस्राएलबै मुँ सोलोमनए ज्ञान बुद्धिए ताँमें ।☆
- 2 चुउँडँले म्हिमेंइ ज्ञान बुद्धि नेरो छयान्पगनए ताँमें योँब्मुँ;
धै गैरु ताँमें कहोँब्मुँ ।
- 3 झाइले च्चैँब-मैँब लब नेरो छयान्पगन मुँबै छ्ह थोँब्मुँ ।
- 4 आह्र-आसेँब्मैँ ह्रब्-सेब् तब्मुँ,
फ्रेंसि-छमिमैँइ ज्ञान-बुद्धि योँब्मुँ ।
- 5 ह्रब्-सेबै म्हिइ थेरिगे धै ल्हें ह्रब-सेब तरिगे,
धै कहोँबै म्हि ल्हें कहोँल् खाँब् तरिगे ।
- 6 चु ताँमेंउँडँले बुद्धि मुँब्मैँइ झाँबै अहानमैँ, टोक्कमैँ
नेरो चमैँइ बिबै गैरु गैरु ताँए अर्थ या म्हिमेंइ कहोँब्मुँ ।
- 7 बुद्धि योँबै ल्हागिर म्हिमेंइ याहवेहलाइ म्हाँदिल् ल्हुम;☆
दिलेया आमादुइ छ्ह खैलेन् थोलेन् तम् बिमुँ, धै ज्ञान बुद्धिए
ताँमें थेल् आडिं ।

११११११११ १११११११११११ १११११११

- 8 ओ डए च्ह, ह्रोंसए आबाए ताँ थेद,
धै ह्रोंसए आमाए अर्थिमें आम्लेद ।
- 9 तलेबिस्याँ च ताँमें किहए ऋर ड्हेंबै केगि
नेरो मान लइरि कुर खिमिबै माला धों तब् ग ।
- 10 ओ डए च्ह, पाप लले बिसि पापिमैँइ भाँडेल् म्हैँस्याँ,
- 11 “खो, म्हि सैबर डिने बालु लोइरि टिले;
सोजो म्हि लुडिबर च्च्यासि टिले;
- 12 सियाबै म्हिलाइ छ्रगोंइ* कल्ह्योँवासि

☆ 1:11:1 0 00000 0:३२ ☆ 1:7 1:7 000 00:२८; भज १११:१०; हितो ९:१० * 1:12
1:12 0000 000000 000000, सेओल्

- क्रोंए तेंन फेनेब् धोंले,
डचोइ चमैलाइ सोगोंन् कल्ह्योंवाले ।
- 13 सै ल्हें फेबै ताँन् सैमै डचोइ फ्हेंवाले,
धै लुडिबै सैमैइ डचोए धिमै प्लिले;
- 14 डिने बालु किह्रदु,
धै लुडिबै सैमै डचो चुस्यो,” बिलैया चमैए ताँ आडिन् ।
- 15 ओ डए च्ह, चमैने बालु आप्रद;
चमै प्रबै घ्याँर किह आप्रद,
- 16 तलेबिस्याँ चमै आतुरले पाप के लबर ह्याम्,
धै चमै म्हि सैबर खोंयोन् बिलै युनन् छेम् ।
- 17 नमेमैइ म्रॉन्ले
जाल् तिब फाक्कनर्न ग,
- 18 दिलेया चु म्हिमै ह्रोंसए ज्यु ह्याबै घ्याँन प्र-प्रइमुँ;
छतसि खेंमैइ तिवै जालर्न चमै च्होयाब्मुँ ।
- 19 आउलाइ लुसि छलु म्हिलुले ल्हें सै न्होर खुब्मैए गति या
छावन् तब्मुँ;
चइ खुबै सै न्होरइन चलाइ नास लवाम् ।

- □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□
□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□;
- 20 म्हि धोंले थेबै कै तेसि बुद्धि घ्याँजरे ओरम्,
चइ बजार जरे कै तेप्रम्;
- 21 म्हिमै च्होंसि ताँ लरिबै कल्ह्योर चइ कै तेमुँ,
सहरए मुल म्राजरे रासि च छले ओरम्:☆
- 22 “ओ आमादुमै, क्हेमै खोंयो समा ज्ञान बुद्धिलाइ तो धोंइ
आइहाँन्ले प्ररिमुँ?
खोंयो समा आउलाइ फ्हबै ताँमै लसि सैं तौरिमुँ,

ओ आमादुमै, तले जा, कहेमैइ ज्ञान बुद्धिलाइ तो धोइ
आइहाँब?

- 23 डइ हौदिलैया कहेमैए सैर चु ताँम् डए ल्हागिर्न ग इहाँस्याँ,
डइ ह्रोंसए खोबै ताँ कहेमैने बिमल;
धै डए ताँमै कहेमैलाइ सेल् पिमल ।
- 24 दिलेया डइ हुइमा कहेमैइ थेल् आडिं,
ड डार खो बिसि डइ यो स्योम कहेमै खाबै या आख ।
- 25 डइ हौदिब कहेमैए ल्हागिर्न ग बिब कहेमैइ आकहो;
डइ लबै लोदा सैदाए ताँमै कहेमैइ तो धोइ आइहाँ ।
- 26 छतसि कहेमैए फिर आफत तमा ड निस्स्योब्मुँ ।
धै कहेमैए फिर दुःख तमा डइ कहेमै प्हुब्मुँ ।
- 27 थेबै नाँ-खै धो तबै दुःख कहेमैए फिर खब्मुँ,
खै स्युरब् धोले कहेमैए फिर दुःख स्युरब्मुँ,
दुःखइ लमा कहेमै ऋ ओलै आखान् तब्मुँ ।
- 28 “च त्हेर कहेमैइ डने ग्वार ह्निब्मुँ, दिलेया डइ थेरिब् आरे;
चमैइ दुःखले ड म्हैप्रब्मुँ दिलेया चमैइ ड स्यारिब् आरे ।
- 29 तलेबिस्स्याँ चमैइ ज्ञान बुद्धिए ताँमै तो धोइ आइहाँ,
धै याहवेहने या आडिंहं,
- 30 डइ लोदा सैदा लमा चमैइ थेल् आडिं,
धै चमै छ्याँब तरिगे बिसि डइ हौदिमा चमै आच्यो,
- 31 चमैइ लबै केए नो चमैइ योब्मुँ,
धै चमैए आछ्याँबै केमैइ लमा खेमैन् दुःख तब्मुँ ।
- 32 खेमैए सैर मैब धोले प्रबइले आमादुमै सिब्मुँ,
छले ज्ञान बुद्धिए ताँमैलाइ तो धोइ आइहाँबै आमादुमै नास
तयाब्मुँ;
- 33 दिलेया डइ बिबै ताँमै थेब्मै जोगेब्मुँ

- 12 दुष्ट म्हिमैइ लबै केउँडँले
नेरो स्योलिबै ताँ पोबै म्हिमैउँडँले बुद्धिइ किहलाइ
जोगेमिंभुँ ।
- 13 दुष्ट म्हिमै छ्याँबै घ्याँर प्रब पिसि
मिछ्छु खैबै घ्याँर प्रम् ।
- 14 आछ्याँबै केमै लमा चमै सैं तोमुँ,
धै आगुए न्होह्रो लल् योमा चमै छिं इहाँम् ।
- 15 चमै प्रबै घ्याँमै ख्यद-ख्योदे मुँ,
धै चमैए प्रब-टिबै चाल आछ्याँब मुँ ।
- 16 प्रेँ कल्योंप्रबै च्मिरिउँडँले नेरो
आछ्याँबै के लबै मिंस्योइ वाँबै ताँउँडँले बुद्धिइ किहलाइ
जोगेमिंभुँ ।
- 17 च च्मिरिइ ह्रोसए प्युँ पिवासि
परमेश्वरए उँडँर फैबै बाछ्छा म्लेयाइमुँ ।
- 18 चए धिं न्होर होबै म्हि कालइ क्युरु-क्युरु बोमुँ
धै चए घ्याँर प्रबै म्हिए प्न्ह नर्गर फेनेम्;
- 19 छ्हाबै च्मिरि डाँर ह्याभैँ खाबै एइरि आख,
चमैइ खोयोँइ आखाँबै छ्ह योबै घ्याँ आयोँ (च्छ्योल्
आखाँ) ।
- 20 छ्हातसि छ्हाँबै के लसि छ्ह थोबै म्हिइ धोले किहज्यै या छ्ह
थोद ।
धै ठिक के लभैँए घ्याँर प्रद ।
- 21 तलेबिस्याँ ठिक लभैँ परमेश्वरए ग्याल्सर टिल् योँभुँ,
छ्हाले तोइ छ्हाब आरेबै म्हिमैँ चर टिभुँ,
- 22 दिलेया दुष्टमैँ बिस्याँ परमेश्वरजी छ्हाइले स्योवाभुँ,
धै बिश्वास घात लभैँलाइ नो धोले स्युसि भ्योँवाभुँ ।

3

????????? ???? ?? ???????

- 1 ओ डए च्, डइ लोमिंबै ताँमै आम्लेद,
डइ बिबै ताँमै ह्रोंसए खोर थेंन् ।
- 2 छलस्याँ किहइ ह्रिबै छुह योँब्मुँ,
किहल बिब् धों तब्मुँ ।
- 3 किहइ खोंयोँइ बिलै ताँनलाइ म्हाँया लरिद, धै भर लल् खाँब
तरिद;
च ताँमै किहइ ह्रोंसए खरिर माला धोले खिरिद,
धै किहए खों न्होर प्तिथेंन् ।
- 4 छ लइबिस्याँ परमेश्वर नेरो म्हिमैँउँइले
किहइ थेबै मान योँब्मुँ ।☆
- 5 किहए सैं न्होंउँइलेन् याहवेहए फिर भर थेंन्,
डइ तोन्दोरि ह्रइमुँ-सेइमुँ बिसि ह्रोंसए फिर भर आलद् ।
- 6 ह्रोंसइ लल् म्हेबै केर खीलाइ मैँन्,
धै खीजी किहलाइ छ्याँबै घ्याँर डोरेब्मुँ ।
- 7 किह ह्रोंसन् ह्रब्-सेब् आफ्हेँन्;☆
याहवेहलाइ म्हाँदिद, आछ्याँबै केमैँ पिवाद् ।
- 8 छ लइबिस्याँ किहए ह्रिब भोंब तब्मुँ ।
धै किह नब्-छब् तरिब् आरे ।
- 9 किहए सै न्होर नेरो म्रोंउँइले खबै रा-रोए फुइ
याहवेहए मिर थेंसि खीए मान लद्;
- 10 छलस्याँ किहए भकरिमैँ डेयाल्ले प्लिंब्मुँ,
धै किहए भाडमैँ अँगुरए खुगुइ प्लिंब्मुँ ।

- 11 ओ डए च्ह, याहवेहजी तार झोंमा छोरों आड्हॉन् ।
खीजी हौदिमा आछ्याँब आमैन्, ☆
- 12 तलेबिस्याँ खैले आबाइ ह्रोसए च्हाइ तार झोंमुँ,
छलेन याहवेहज्यै या ह्रोंसइ खोबै म्हिलाइ तार झोंम् । ☆☆
- 13 बुद्धि योंसि
च्यैब मैब लबै म्हइ आशिक योंम्
- 14 तलेबिस्याँ चाँदि भन्दा बुद्धि ल्हें छ्याँब ग,
माराइ भन्दा चइ बेल्ले फायद पिंम् ।
- 15 हिरा-मोति भन्दा च सै ल्हें फेम्,
क्हिइ खोबै तोइ सैमैने या च च्यैल् आखाँ ।
- 16 बुद्धिए क्योलो योउँइ ह्रिबै छ्ह मुँ;
धै त्हरगयो योउँइ सै न्होर नेरो मान इजेत मुँ ।
- 17 चए घ्याँर प्रब्यै सै तोंल् योंम्,
चए घ्याँर प्रब्यै छिं इहाँल् योंम् ।
- 18 बुद्धि ख्वेब्यैए ल्हागिर च छ्ह योबै सिंधुँ ग;
च क्हाब्यैइ आशिक योंम् ।
- 19 तलेबिस्याँ याहवेहजी बुद्धिइन पृथ्वीए जग झोंइ;
खीजी च्यैसि मैसि मु चए क्त्हयोर थेंइ;
- 20 खीए ज्ञानइ मा ड्युँइ लमिंइ,
धै न्हाँम्स्योउँइले क्युरु नाँ युमिंइ ।
- 21 ओ डए च्ह, छ्याँबै बुद्धि नेरो च्यैब-म्हैबै ताँ जोगेसि थेंन्
क्हिउँइले च हेंगो ह्याल् आपिन् ।
- 22 चुमैइ क्हिलाइ छ्ह पिंम्
धै क्हिए कुर इहेबै माला धों तब्मुँ ।

- 23 झाइले किह घ्यार छेनाले प्रब्भुं,
धै किहए फ्ले थुरारिब् आरे।
- 24 रोरिमैं या किह इंहंरिब् आरे,
किह रोमा छयाँबै न्हरु खब्भुं।
- 25 थाइ आसेल्ले दुःख
खसि दुष्टमैं नास तमा किह आइंहंन्,
- 26 तलेबिस्याँ याहवेहजीन् किहए सैर भों पिंब्भुं
धै खीजी किहए फ्लेमैं डोउँइले जोगेमिंब्भुं।
- 27 खाँचोर मुँबै म्हिमैंलाइ खाँन् समा
ह्रोंसने मुँबै सैमैं पिन्।
- 28 किहने मुँन्-मुँन्,
“ह्रन्हाँजरे पिंस्यो!”
बिसि किहने ह्रिखब्भैलाइ आबिद्।
- 29 किहए फिर भर लसि किहए डार टिबै म्हिए विरोधर
जाल आरोद्।
- 30 किहल तोइ न्होह्रों आलबै म्हिलाइ
तोन्-तोर्न छयाब् आल्हैदिद्।
- 31 म्हि सैमैंए ह्रिस आलद्,
धै चमै प्रबै घ्यार आप्रद्।
- 32 तलेबिस्याँ आछयाँबै के लप्रब्भै याहवेहजी आखो,
दिलेया सोजो म्हिमैं बिस्याँ खीजी भर लम्।
- 33 दुष्टमैंए धिंर याहवेहजी सराप पिंम्,
ठिक के लब्भैए धिंर बिस्याँ खीजी आशिक पिंम्।
- 34 आगुलाइ फ्रब्भैलाइ खीजी फ्रम्,
दिलेया कुरब्भैलाइ खीजी ल्हयो खम्।*
- 35 ह्रब्-सेबै म्हिइ मान इजेत योंम्,

दिलेया आमामुमैलाइ बिस्याँ फापिन् लवाभुँ ।

4

???????????????? ???? ???? ???? ??

- 1 ओ च्-हमिमै, ह्रोसए आबाए अर्ति डेन्,
आबाए अर्ति सैर थेंरिद् । छलस्याँ च्हेँब् मैब् लल् खाँभुँ ।
- 2 तलेबिस्याँ डइ कहेमैलाइ छयाँबै ताँमै लोमिंमुँ,
छतसि डए अर्तिमै आम्लेद् ।
- 3 तलेबिस्याँ डै या आबाए च्ह मुँल,
आमाइ डलाइ बेल्ले म्हाँया लमल ।
- 4 डए आबाइ ड लोदा सैदा लदै
“डइ बिबै ताँमै किहए सैर थेंन्;
डइ बिबै ताँमै डिंन्, छलस्याँ किहइ छेनाले छ्ह थोभुँ,
बिमल ।
- 5 “बुद्धि म्हैद्, च्हेँब् मैब् लल् खाँब तद्;
डइ बिबै ताँमै आम्लेद्, धै डइ बिबै ताँमै थेलैया आथेब् धों
आलद् ।
- 6 बुद्धिए ताँलाइ तो धोंइ आइहान्, चइ किहए रक्षा लभुँ;
चलाइ म्हाँया लद्, चइ किहलाइ छेनाले डोरेभुँ ।
- 7 बुद्धि छयाँबै ताँ ग; छतसि बुद्धि म्हैद्,
किहइ तोन्दोरि सै योलेया च्हेँब् मैब् लल् खाँब तद् ।
- 8 बुद्धिए ताँमै थेबै सै धों इहान्, चइ किहए न-मि थेब् लभुँ;
चलाइ म्हैद्, छलस्याँ चइ किहए आबु थेंभुँ ।
- 9 किहए खरिर चइ बेल्ले इहेंबै माल पैरेमिंभुँ;
धै किहए ऋर बेल्ले इहेंबै मुकुट कुमिंभुँ ।”
- 10 ओ डए च्ह थेद्, डइ बिबै ताँमै डेन्,
धै किहइ ह्रिंबै छ्ह योभुँ ।

- 11 डइ किहलाइ बुद्धि योंबै ताँमैं लोमिंमुँ;
धै ठिक घ्यार डोरेमुँ ।
- 12 किह प्रमा, तो सैज्यै किहए फ़ले क्होल् लरिब् आरे,
धै किह न्हेमा किहए फ़ले थुररिब् आरे ।
- 13 अर्तिए ताँमैं खोंयोन् बिलै मैथेन्;
चलाइ स्योरल् आपिन्, चइ बिब डेन, तलेबिस्याँ चइ
किहलाइ छ्ह पिंम ।
- 14 दुष्ट म्हिमैं प्रबै घ्यार आप्रद,
धै आछ्चाँबै के लब्मैइ लब् धोले आलद ।
- 15 दुष्ट म्हिमैंइ लबै केमैं आलद, च घ्यार किह आप्रद;
चमैं प्रबै घ्यार आप्रद ह्त्रोंसए घ्यार प्रद ।
- 16 तलेबिस्याँ दुष्ट म्हिमैं आछ्चाँबै केमैं आलन् समा रोल् आखाँ;
धै आगुए न्होह्त्रों आलन् समा न्हरु आख ।
- 17 दुष्ट के चमैंए चबै सै ग,
धै आगुए न्होह्त्रों लब चमैंए थुँबै सै ग ।
- 18 दिलेया ठिक के लप्रबै म्हि प्रबै घ्याँ चारबै ह्वे धोन् तम्,
च ह्वे त्हिंयाँ आधा समा बेल्ले चारदै ह्याम् ।
- 19 दिलेया दुष्ट म्हिमैं प्रबै घ्याँ बिस्याँ बेल्ले मिछ्छु खैब् धों तम्;
तो सैर फ़ले थुरइमुँ बिसि चमैंइ आसे ।
- 20 ओ डए च्ह, डए ताँमैं सैर थेन्;
डइ बिबै ताँमैं छेनाले थेद ।
- 21 किहउँइले च ताँमैं स्योरसि ह्याल् आपिन्;
च ताँमैं किहए खोर थेन् ।
- 22 तलेबिस्याँ डए ताँमैं थेबै म्हिइ छ्ह योंम्,
धै चए ज्यु सम् ।
- 23 ह्त्रोंसए सैर आछ्चाँबै ताँमैं आमैन्,
तलेबिस्याँ किहए सैइ मैबै ताँमैन् किहए छ्हर तम् ।
- 24 आछ्चाँबै ताँ-फुँमैं किहए सुँउँइले आत्होरिगे,

- स्योर ताँमैं किहए म्हदेइ आपोरिगे ।
 25 फा पिन् तसि किहए ऋ क्युरु आतरिगे बिसि ।
 भर लल् खाँब* तसि ठिक केमैं लद् ।
 26 किहइ लबै केमैं ताँन् छ्याँब तरिगे बिसि ।*
 किहइ च्हेँसि-मैँसि के लद्;
 27 किह क्योलो ल्हग्योँउँई आतोद्;
 आछ्याँबै केमैं लबर आप्रद् ।

5

०००००००००० ०००००

- 1 ओ डए च्ह, ह्रब-सेब तबै ल्हागिर डए ताँ सैँर थेंन्;
 डइ बिबै ताँमैं छेनाले थेद् ।
 2 छलस्याँ छ्याँबै घ्याँर खैले प्रल् ल्हुम् बिबै ताँ किहइ सेब्मुँ,
 धै किहए म्हदेइ ज्ञान बुद्धिए ताँ पोँब्मुँ ।
 3 तलेबिस्याँ फ्रँ क्ल्योँप्रबै च्हमिरिए सुँउँईले खुदु चैम्,
 चइ पोँबै ताँमैं छ्युगु भन्दा प्लेब तम्,
 4 दिलेया लिउँई च च्हमिरि काँ धोले काँब,
 नेरो धार डिहं मुँबै छ्यारबै सेलाँ धोँ तम् ।
 5 चए फ्ले कालए घ्याँउँई क्युरु ल्हैदिम्;
 चए फ्लेमैं क्रोँउँई फेनेम्;
 6 चइ छ्ह योँबै घ्याँउँई आप्र;
 चए प्रब-टिब आछ्याँब मुँ, अझै चइ चु ताँ सेल् आखाँ ।
 7 तारे ओ डए च्ह-च्हमिमैं, डए ताँ थेद्,
 धै डइ बिबै ताँमैं डिन्,
 8 फ्रँ क्ल्योँप्रबै च्हमिरिउँईले हेंगो टिद्,

* 4:25 4:25 ०० ००० ०००० ००००००००, किहए मिइ किहए ओसोँ इह्यरिगे, धै किहए ओसोँ तो मुँ च किहइ एकोरलि इह्योरिद् । * 4:26 4:26 ०००००० ००:१३

- चए धिबैं म्राए चेंदो आह्याद् ।
- 9 आस्याँ किहइ ह्रोंसए न-मिं वाब्मुँ
धै दयाम्हाँया आरेबै म्हिए योर फेब्मुँ,
- 10 किहए सै न्होर स्यामैँइ चवाब्मुँ,
धै किहइ छैब प्ह्युरासि कमैबै सैमैँइ आगुए धिं प्लिंब्मुँ,
- 11 धै खिब् तबै त्हेर किह क्रोल् त्हुब्मुँ,
च त्हेर किहला ह्रुइब् नेरो ट्हुबि मत्ते तब्मुँ,
- 12 झाइले किहइ बिब्मुँ, “ओहो, ड खै तदा इहाँमुँ छान् तप्रइ,
लोदा सैँदा लमा डइ आडिं!
- 13 गुरुमैँइ बिबै ताँमैँ डइ आडिं,
धै म्हिमैँइ लोमिंमा डइ थेबै न्ह आल ।
- 14 ड नास तबै होल्दोर्न फेइमुँ,
धै हिमैँए उँइँर डए न मिं ह्याल् खाँइमुँ ।”
- 15 ह्रोंसए इहेखोबैं क्यु थुँन्,
ह्रोंसए क्यौदुउँइँले युब क्यु थुँन् ।
- 16 किहए क्यौदुउँइँबैं क्यु घ्याँजरे तले डेयाल् पिंभ?
धै किहए स्योबैं क्यु बजार जरे बगिदल् पिंम्मा?
- 17 च क्यु किहए ल्हागिर मत्ते तरिगे,
आगुए ल्हागिर तिफुँइ आतरिगे ।
- 18 किहए प्हेँस्यो* किहए ल्हागिर आशिक तरिगे,
धै किहए बैसबैं प्हेँस्योने किह सैं तोन् ।
- 19 च म्हाँया खबै फो नेरो तोँइ धोँले
चनेन् सैं तोँसि टिद् ।
किह खोयोँइ बिले चलाइ म्हाँया लरिद् ।

* 5:18 5:18 0000000000 000000 000000, क्यौदु

- 20 ओ डए च्ह, किह तले फ्रें क्ल्योइ प्रबै च्हमिरिने म्हाँयार फस्दरिमुँ,
किह तले आउए फ्लेंस्योने प्रमुँ?
- 21 तलेबिस्याँ म्हिमें खैले प्रब-टिब लइमुँ बिब याहवेहजी सेम्,
धै खीजी चमैइ लबै केमैए जाँच लम् ।
- 22 ह्रोंसइ लबै आछ्याँबै केइन दुष्ट म्हि डोर फेम्,
धै ह्रोंसइ लबै आछ्याँबै केमैन च पापर च्होवाम् ।
- 23 खै तदा इहाँमुँ छान लप्रबइले च सिबुँ,
लोदा सेंदाए ताँमें आथेसि आमादु तबइले चइ आछ्याँबै
केमै लप्रम् ।

6

???????????????? ???? ???? ??

- 1 ओ डए च्ह, किह ह्रोंसए इहेंभैए जमानि टिइमुँ बिस्याँ,
डो आसेबै म्हिइ इहेंभैने छे किमा चुइ आफोस्याँ डइ
फोमिंस्यो बिसि किहइ बाछ्या फैइमुँ बिस्याँ,
- 2 ह्रोंसइ फैबै बाछ्याइ किह फस्दियास्याँ,
धै ह्रोंसए सुँइ पोबै ताँइ किह डोर फेइमुँ बिस्याँ,
- 3 ओ डए च्ह, ह्रोंसलाइ जोगेबै ल्हागिर डइ बिब् धों लद्,
तलेबिस्याँ किह आगुए योर फेयाइमुँ!
छतसि ह्रोंसन् च्योने तसि च डार ह्याद्,
धै जमानि टिसि किहइ बाछ्या फैबै ताँ माफ लमिन् बिसि यो
छ्युँ लद् ।
- 4 किह न्हरु आच्छुइद्,
धै मि च्युँ आलद्!
- 5 शिखार क्लोँभैए योउँइले
फो स्योरब् धोले, धै डो चुभैए डोउँइले नमें स्योरब् धोले,

क्विह या स्योर खो ।

- 6 ओ प्हेगु, नौरो डाँर ह्यासि चइ लबै के इह्योद्,
धै बुद्धि मुँब् तद् ।
- 7 चल घ्याँ तेंब खाबै आत,
छैँ लब खाबै आत, हाकिम या आत ।
- 8 दिलेया रा-रोमैँ खुबै त्हेर चमैँइ चबै सैमैँ खुम्,
धै खैँबै त्हेर रा-रोमैँ खुथेँम् ।
- 9 ओ प्हेगु, खोंयोँ समा क्विह रोरिमुँ?
क्विह न्हरुउँडैले खोंयोँ छोरमुँ?
- 10 “ड तिस्याँदे रोम्, तिस्याँदे न्हरु च्हुइम्,
यो च्याफैसि तिस्याँदे भों न्हम्,” बिमा
- 11 ह्यो खब धोंले क्विहए फिर दुःख खब्मुँ,
धै थाइ आसेल्ले क्विह आयोंब आख्युब तयाब्मुँ ।☆
- 12 केर आफेबै दुष्ट म्हिइ
आगुए ताँ लप्रम् ।
- 13 छाबै म्हिमैँइ न्ह च्छैँजै मि च्छैँजै लम्,
धै यो-प्हालेज्यै या हास्त लम् ।
- 14 चए सैँइ आछ्याँबै ताँमैँ मत्ते मैँम्,
धै चइ खोंयोँन् बिलै आक्हिबै ताँबै रेम् ।
- 15 छतसि चए फिर थाइ आसेल्ले दुःख खब्मुँ;
धै मैँ-डों लल् आयोंल्लेन् च सियाब्मुँ ।
- 16 याहवेहजी आखोबै बानिमैँ डिग्लो मुँ,
डिउलो ताँमैँ खीए उँडैँर बेल्ले आछ्याँब मुँ:
- 17 ह्लिस खल्ले इह्योबै मि,
स्योलिबै ताँ पोंबै ले,

- छयाब आरेबै म्हि सैबै यो,
 18 आछयाँबै चाँजोमैं लबै सैं,
 आछयाँबै के लबर युन्-युन् प्रबै फ़ले,
 19 स्योलिबै ग्वाइ पिबै,
 आघें-अलिमैए म्हाँजोर फ़ोंगि रेबै म्हि ।
 छाबै बानि मुँबै म्हिमैं याहवेहजी तिफुँइ आखो ।

- 20 ओ डए च्ह, ह्रोंसए आबाइ बिबै ताँमैं डिन्,
 धै ह्रोंसए आमाइ पिबै अर्तिमैं आपिद् ।
 21 च क्हिए खों न्होर खोंयोँइन थेंन्;
 धै क्हिए खरिर खिद् ।
 22 क्हि प्रमा चइ घ्याँ तेंब्मुँ;
 धै क्हि रोरिमैं या च क्हिनेन् तब्मुँ;
 क्हि छोरमा चइ क्हिलाइ लोदा-सैंदा लब्मुँ ।
 23 तलेबिस्याँ चइ बिबै ताँमैं क्हिए ल्हागिर बत्ति ग, धै लोदा
 सैंदाए ताँमैं क्हिलाइ घ्याँ तेंबै ह्वे ग,
 धै बानि छयाँब् तरिगे बिसि हौदिमा छयाँबै छ्ह थोबर
 क्हिलाइ घ्याँ उँइम् ।
 24 आछयाँबै के लप्रबै च्हमिरि
 नेरो छयाँ-छयाँबै ताँ पोंसि फसेल् म्हाँबै च्हमिरिउँइले चइ
 जोगेब्मुँ ।
 25 च च्हमिरिलाइ छयाँब् म्रोंसि आछयाँबै सैं आमैन्,
 चए मिइ क्हिलाइ आफसेरिगे ।
 26 तलेबिस्याँ फ्यालुस्योइ क्हि इहाँदु लवाम्,
 धै फ्रें क्ल्योंप्रबै च्हमिरिइ क्हिए छ्ह नास लवाम् ।
 27 म्हिइ ह्रोंसए क्वें आख्रोंन्ले
 तिर मि थेंल् खाँम् रो वा?

- धै कहोल् खाँवै शक्तिने डइ खोबै थु ग बिद् ।
 5 चइ फ्यालुस्यो उँडँले किह हेंगो थेंब्मुं,
 धै लिरिक्ले पॉसि फसेल् म्हैबै च्हमिरि उँडँले किह जोगेब्मुं ।
- 6 ड ह्रोंसए धिबै इयालर टिसि
 इयाल उँडँले बैरु इह्योमा तो म्रोंइ बिस्याँ,
 7 आह्र-आसेबै फ्रेंसिमैए म्हाँजोर
 कत्ति कहोल् आखाँवै म्हि घ्रि डइ म्रोंइ ।
- 8 त्तिहंइ लियासि डेंस तमा
 मिच्छु खैबै त्हेर
 9 च म्हि फ्रें क्त्योंप्रबै च्हमिरि टिबै धिबै घ्यार प्ररिल,
 धै चाए धि उँडँन ह्यारिल ।
- 10 च्हमिरि घ्रि चने त्होबर खइ,
 चलाइ फसेबै ल्हागिर च फ्यालुस्योमै धोले पैरेसि खल ।
- 11 च केर आफेबै ताँ पोंब नेरो आगुए ताँ थोबै द्होगोस्यो मुँल;
 च खोंयोँइ धिर आटि,
 12 खोंयोँ घ्यौँजरे, खोंयोँ बजारजरे,
 खोंयोँ कुनाकाप्वाजरे च लोसि टिम् ।
- 13 च म्हिलाइ कहासि च च्हमिरिइ म्वें लसि
 फा आपिल्ले बिइ:
 14 “तियाँ डइ लबै भक्कल पूरा लसि
 डाए धिर खो पिब उँडँले से मुँ ।
- 15 छ्रतसि किहने त्होबर ड बैरु युबु ग,
 डइ किह म्हैल, तोगो स्याइमुँ ।
- 16 ड रोबै क्त्ह्योर डइ,
 मिश्र ह्युलबै बुट्टा झोंबै च्यातर तिइमुँ;
 17 ड रोबै क्त्ह्योर छ्र्याँबै थाँ खबै मूर,
 घ्युकुमारि नेरो लेबोमै फ्रूसि छ्र्याँबै थाँ खल् लथेंडमुँ ।

- 18 छतसि खो, न्हाँग समा डचो म्हाँया लदै
 अँगलो ख्वेसि बेल्ले सैं तोदै टिले ।
 19 तलेबिस्याँ डए प्युँ धिर आर,
 च हेंगो ह्याइमुँ,
 20 चइ मुइ ल्हेन् बोइमुँ,
 धै सत् डिहं समा च धिर आख ।”

- 21 वाँ-वाँसि च म्हिलाइ चइ भुत्तुक्कन लवाइ,
 धै लिरिक्ले पोंसि चलाइ फसेवाइ ।
 22 धै सैबर बोबै क्त्या धोले,
 धै तिर मेइ आम्लोन् समा
 फो सैं तोदै उफदिमा डोर फेब् धोले,
 23 च म्हि युन्ले च च्मिरिए लिलि ह्याइ ।
 धै नमें युन्ले डोउँइ ह्याब् धोले
 च म्हिइ ह्रोंस नास लम् बिबै ताँ चइ आसे ।

- 24 ओ डए च्मैँ, डए ताँ थेद,
 धै डइ बिबै ताँमैर न्ह तोद् ।
 25 च च्मिरिए फिर क्हेमैँ सैं आह्यारिगे;
 धै चए लिलि आप्रद्,
 26 चइ ल्हेँ म्हि नास लवाइमुँ,
 धै चइ सैवाब्मैँ ल्हेन् मुँ ।
 27 धै चए धिर ह्याब्मैँ क्रोर म्हेबर ह्याब्मैँ ग,
 चर ह्याब्मैँ कालए डार फेनेम् ।

8

ॐॐॐॐॐॐ ॐॐॐॐ ॐॐॐॐॐॐ

1 बुद्धिइ थेबै कैले हुइरिमुँ!

चैँब्-मैँब् लल् खाँबै शक्तिइ थेबै कै तेइमुँ!

- 2 घ्याँ रेजरे, घ्याँ ल्हूँजे जरे
खन्तोदोन् बुद्धि राम्;
- 3 सहर न्होर होंबै मुल गेट जरे
छ बिदै बुद्धि ओरम्:☆
- 4 “ओ म्हिमैं, ड डॉइ खो,
डइ बिबै बुद्धिए ताँमैं कहेमैंए ल्हागिर्न ग ।
- 5 ओ बुद्धि आरेब्मैं, बुद्धि म्हैद;
ओ आमादुमैं, च्छैब्-मैंब् लल् खाँब्मैं तद् ।
- 6 थेद, डइ पोबै ताँमैं कहेमैंए ल्हागिर केर फेम्,
डइ ठिक ताँ मत्ते पोम्,
- 7 डए सुँइ क्त्तोंसेन्बै ताँ पोम्;
स्योलिबै ताँमैं डइ आखो ।
- 8 डइ सुँउँइ ठिक ताँ मत्ते पोम्,
डइ पोबै तार छलु म्हिलु आत ।
- 9 च्छैब् मैंब् लल् खाँबै म्हिए ल्हागिर च छ्याँब मुँ,
ज्ञान मुँबै म्हिए ल्हागिर च ठिक मुँ ।
- 10 चाँदि भन्दा डए अर्ति थेद,
छ्याँबै मारा भन्दा डए ज्ञान म्हैद,
- 11 तलेबिस्याँ हिरा-मोति भन्दा बुद्धि ठिक मुँ,
क्हिइ म्हैबै छ्याँ-छ्याँबै सैमैं बुद्धिने च्छैल् आखाँ ।
- 12 “ड बुद्धि ग, डइ तोंन्दरि सै ह्इमुँ सेइमुँ,
डने ज्ञान नेरो च्छैब्-मैंबै शक्ति मुँ ।
- 13 याहवेहलाइ म्हाँदिव आछ्याँबै के-ति पिब् ग ।
थेब् प्हाँब, शेखि लब,
आछ्याँब मैंब नेरो स्योलिबै ताँ पोँब्मैंलाइ डइ आखो ।
- 14 छ्याँबै सल्ला नेरो ठिक बुद्धि डउँइलेन् खम्,

- डने कहोल् खाँबै शक्ति नेरो भों मुँ ।
 15 डउँडँले बुद्धि योसि मुँमैइ ग्याल्स लमुँ,
 धै ऋथे मिथेमैइ ठिक ठिम बनेम्;
 16 डउँडँले बुद्धि योसि ऋथे मिथेमै
 नेरो ह्युलबै ताँन् थेबै म्हिमैइ ग्याल्स लम् ।
 17 डलाइ म्हाँया लब्मैने डइ म्हाँया लम्,
 धै डलाइ म्हेब्मैइ डने त्होब्मुँ ।
 18 मान, इजेत
 सै न्होर नेरो ठिक के डने मुँ ।
 19 ड डाँडले योबै बुद्धि छ्याँबै मारा भन्दा या छ्याँब,
 नेरो चाँदि भन्दा सब मुँ ।
 20 ड ठिक घ्याँर प्रम्,
 धै ठिक निसाफ लम्,
 21 डलाइ म्हाँया लब्मैलाइ डइ ल्हेँ सै न्होरमै लमिम्बुँ,
 धै चमैए भकारि प्लिमिम्बुँ ।
 22 “याहवेहजी ह्युल बनेब् भन्दा ओसोन् डलाइ बनेइ,
 खीजी बनेबै सैमै भन्दा ओसो-ओनोन् बुद्धि मुँल ।*
 23 पृथ्वी बनेब् भन्दा ओसोन्,
 डलाइ बनेइ ।
 24 ड भन्दा ओसो,
 मा डचुँड, स्योमै तोइ आरेल ।
 25 खीजी किलकाँमै थेंब् भन्दा ओसो,
 धै थे-थेबै कोमै बनेब् भन्दा ओसोन् ड मुँल ।
 26 खीजी पृथ्वी नेरो स युँमा,
 सिं धुँमै बनेब् भन्दा ओसोन् ड मुल ।
 27 खीजी पृथ्वीए फिर मु थेंमा,
 मा डचुँडए कारग्युले बार थोमा ड चर्न मुँल ।

* 8:22 8:22 00000 0:१४

- 3 चइ ह्रोंसए केब्स्योमैं कुलइमुँ,
धै सहरए नुबै कल्ह्योउँडैले,
- 4 “ओ बुद्धि आरेब्मैं चुर खो!”
बिदै ताँनलाइ हुइमुँ,
- 5 धै “खो, डने बालु चदु,
डने मुँबै लिंबै अँगुरए प्हा थुँन् ।
- 6 आछ्चाँबै के लब्मैने आप्रद,
ताँ कहोद् धै लोद् । छलस्याँ क्हेमैं सोब्मुँ,” बिम् ।
- 7 खैच्हिजिले पोंबै म्हिलाइ लोदा सैंदा लमा उल्लटोन् फापेल् लमुँ,
दुष्ट म्हिलाइ हौदिमा ह्रोंसलन् न्होह्रों तम् ।
- 8 खैच्हिजिले पोंबै म्हिलाइ आहौदिद्, आस्याँ चइ किह हेल लब्मुँ;
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिलाइ हौदिमा चइ किहलाइ म्हाँया
लब्मुँ ।
- 9 बुद्धि मुँबै म्हिलाइ अर्थि पिंमा च झन ह्रब्-सेब् तब्मुँ;
ठिक के लबै म्हिलाइ लोमिंमा चइ झन् च्चैब् मैब् लल्
खाँब्मुँ ।
- 10 याहवेहने प्रे डिहंम्बैइ बुद्धि योम्,
पबित्र परमेश्वरलाइ डोसेबै म्हि च्चैब् मैब् लल् खाँम् ।☆
- 11 तलेबिस्या डउँडैलेन् किहइ ह्रिंबै छ्ह योब्मुँ,
धै किह खिब् माँब् तन् समन् सोब्मुँ ।
- 12 किह बुद्धि मुँब् तइ बिस्याँ, बुद्धिइन किहलाइ इनाम पिब्मुँ;
दिलेया खैच्हिजिले पोंस्याँ किहज्यै दुःख योब्मुँ ।
- ???????? ???? ???? ?????
- 13 बुद्धि आरबै च्चमिरि थैबै कै तेसि पोंम्;
च छ्चयनपर्गान आरेब् नेरो ताँ आक्होब् तम् ।

- 7 ठिक के लभैलाइ मैमा आशिक खम्,
दिलेय दुष्टल मिं-क्हन् म्हयाम् ।
- 8 ताँ कहोबै म्हिइ अर्थि बुद्धिए ताँ डिंम्,
दिलेया ल्हें पोबै आमादु नास तयाम् ।
- 9 भर लल् खाँबै म्हि खनिर ह्यालै दुक्कले प्रम्,
दिलेया छलु म्हिलु लबै म्हिलाइ बिस्याँ म्हिमैँइ स्याब्भुं ।
- 10 मिइ च्यप्लने चिप्लले हस्त लबै म्हिइ दुःख पखम्,
धै ल्हें पोबै आमादु केर आफेब् तम् ।
- 11 ठिक के लबै म्हिइ पोबै ताँमैँइ छ्याँबै घ्यार डोरेम्,
दिलेया दुष्ट म्हिइ पोबै ताँइ आगुलाइ न्होह्लों लम् ।
- 12 आगुलाइ म्लोसि पोमा फ्हांगि तम्,
दिलेया म्हाँया लमा आछ्याँबै ताँमैँ म्लेयाम् ।*
- 13 च्छैब् मैँब् लसि ताँ कहोबै म्हिइ बुद्धिए ताँ पोम्,
दिलेया आमाबै म्हिए ल्हागिर फ्हेरे चैदिम् ।
- 14 बुद्धि मुँबै म्हिइ ज्ञान बुद्धिए ताँमैँ सैर थेंम्,
दिलेया बुद्धि आरबै म्हिए सुँइ नास तबै ताँ पोम् ।
- 15 प्लबै म्हिए सै न्होर चए ल्हागिर भोंबै सहर ग;
इहाँदुमैँ बिस्याँ दुःख योंसि नास तयाम् ।
- 16 ठिक के लसि योंबै मुइइ चमैँए छ्ह छ्याँब् तम्,
दिलेया आछ्याँबै के लसि मुइइ कमेमा दण्ड योंम् ।
- 17 लोद-सैँदाए ताँमैँ डिंबै म्हिमैँ छ्याँबै छ्ह योंबै घ्यार प्रमुँ,
दिलेया लोदा सैँदा लमा थेबै न्ह आलबै म्हि आछ्याँबै घ्यार
फेम् ।
- 18 सैँ न्होर आगुलाइ हेल लबै ताँ लोस्याँ किह स्योलिबै म्हि ग,
धै आगुइ आबु ह्याबै ताँ लप्रबै म्हि आमादु ग ।
- 19 ताँ ल्हें पोमा आछ्याँबै तल् खाँम्,
दिलेया च्छैँसि मैँसि पोबै म्हि बुद्धि मुँब् ग ।

* 10:12 10:12 ॐॐ ॐ:२०; १ पत्र ४:८

- 20 ठिक के लबै म्हिइ निखुर चाँदि धों तबै छयाँबै ताँमें पोंम्,
दिलेया दुष्ट म्हिए सैर बिस्याँ केर आफेब् आछयाँबै ताँमें
तम् ।
- 21 ठिक के लबै म्हिइ पोंबै ताँइ ल्हें म्हिलाइ छयाँब् लम्,
दिलेया ज्ञान बुद्धिए ताँ अथेबइले आमादुमै नास तयाम् ।
- 22 याहवेहए आशिकइ किह प्लब तम्,
धै किहए फिर दुःख तल् पिरिब् आरे ।
- 23 आछयाँबै के लमा सैं तोंस्याँ बुद्धि आरे,
दिलेया च्हेँब् मैब् लसि ताँ क्होल् खाँबै म्हि ज्ञान बुद्धिए ताँर
सैं तोंम् ।
- 24 तो सैने दुष्ट म्हि इहंमुँ, च सैन् चए फिर तखब्मुँ,
दिलेया ठिक के लब्मैए सैर मैब पूरा तब्मुँ ।
- 25 नाँ-खैँ खमा दुष्टमैँ त्रि या चैरिब् आरे,
दिलेया ठिक के लब्मैँ बिस्याँ खोंयोन् बिले तरिब्मुँ ।
- 26 क्युँइ स कृब धोले धै मिखुइ मि खोंब् धोले,
प्हेगुलाइ के लबर कुलस्याँ, कुलबै म्हिलाइ चइ छलेन्
दुःख पिँब्मुँ ।
- 27 याहवेहजी बिबै ताँ डिंमा ह्तिबै छ्ह योंम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँए छ्ह बिस्याँ घटिदिवाब्मुँ ।
- 28 ठिक के लब्मैँइ आशा थेंबै ताँमैँइ लिउँइ सैं तोल् लम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँइ थेंबै आशा तोन्-तो तयाम् ।
- 29 ठिक के लब्मैँए ल्हागिर याहवेहजी तेंबै घ्याँ लोबै क्ल्हयो ग,
दिलेया दुष्टमैँलाइ बिस्याँ नास लम् ।
- 30 ठिक के लबै म्हि ह्युलर खोंयोँइ क्ल्हे तल् योंब्मुँ,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँ बिस्याँ ह्युलर क्ल्हे तल् योरिब् आरे ।
- 31 ठिक के लबै म्हिए सुँउँइले बुद्धिए ताँमें पोंम्,
दिलेया स्योलिबै ताँ पोबै ले थोवाब्मुँ ।
- 32 ठिक के लबै म्हिए सुँइ ताँनइ क्वेबै ताँमें पोंम्,

दिलेया दुष्ट म्हिण सुँइ बिस्याँ सैं नल् लबै ताँमैं मत्त्रे पोंम् ।

11

- 1 छलु म्हिलु लबै पारा याहवेहजी आखो,
दिलेया ठिक वजन मुँबै ढकइ छेन्ले क्वेस्याँ खी सैं तोम् ।
- 2 थेब् फ़ैँस्याँ फापिल त्हुम्,
दिलेया थेब आफ़ैँभैँने बुद्धि तम् ।
- 3 ठिक के लभैँइ भर लल् खाँबै के लम्,
दिलेया भर लल् आखाँभैँ ह्रोंसए आछ्याँबै केइन नास तम् ।
- 4 परमेश्वरजी ल्हयो आखल्ले निसाफ लबै त्तिंइर सै न्होरइ तोइ
लल् आखाँ ।
दिलेया ठिक के लस्याँ कालउँइले फ्रेमिंम् ।
- 5 भर लल् खाँबै म्हिइ लबै ठिक केइन च प्रबै ध्याँ छ्याँब लब्मुँ,
दिलेया दुष्ट म्हिमैं बिस्याँ ह्रोंसइ लबै आछ्याँबै केइन क्युरु
खारयाम् ।
- 6 सोजो म्हिमैंइ लबै ठिक केइन चमैँए दुःखउँइले फ्रेमिंम्,
दिलेया भर लल् आखाँभैँ बिस्याँ ह्रोंसइ लबै आछ्याँबै
केइन डोर फेम् ।
- 7 दुष्ट म्हि सियामा चइ थेंबै आशा या नास तयाम्,
धैँ कमैँबै सै न्होरए फिर आशा थेंबै म्हि या नास तयाम् ।
- 8 ठिक के लबै म्हि दुःखउँइले जोगेब्मुँ,
चए साटोर दुष्ट म्हिमैं दुःखर फेब्मुँ ।
- 9 परमेश्वर आम्हाँदिवै म्हिण सुँइ पोंबै ताँइ ह्रोंसए इहेब-ट्हुभैँए
सैं नल् लम्,
दिलेया ज्ञान बिद्धिण ताँ पोंबइले ठिक के लभैँ दुःखउँइले
फ्रेल् योंब्मुँ ।
- 10 ठिक के लभैँल बिब्धों-मैँब्धों तमा सहरबैँ म्हिमैं आनन्द तम्,
छलेन दुष्ट म्हिमैं नास तमा म्हिमैं सैं तोम् ।
- 11 ठिक के लबै म्हिमैंइ आशिक पिंमा सहरबैँ म्हिमैंल बिब्धों तम्,

दिलेया दुष्ट म्हिमैए सुंड पोंबै तांड लमा सहरबै म्हिमै
सग्या-फ्हग्याँ लवाम् ।

- 12 ताँ आक्होल् आखाँबै म्हिइ ह्नोंसए इहेभ्मैए बिल्लि लप्रम,
दिलेया ताँ क्होबै म्हि ल्हें आपोँल्ले टिम् ।
- 13 ताँ फ्हेइरि प्रबै म्हिइ बिल् आतबै ताँ खैले बिल्लै बिवाम्,
दिलेया भर लल् खाँबै म्हिइ बिल् आतबै ताँमै खों न्होंन थेंम् ।
- 14 ठिक के लबै नेता आरेस्याँ ह्युल नुयाम्,
दिलेया सल्ला पिंभ्मै ल्हें मुँस्याँ छ्याँब तम् ।
- 15 डो आसेबै म्हिइ छे किंमा जमानि टिबै म्हिल नोकसन तब्मुँ,
दिलेया जमानि आटिबै म्हि बिस्याँ जोगेब्मुँ ।
- 16 आगुए फिर ल्हयो खबै च्मिरिलाइ ताँनइ मान लम्,
दिलेया ल्हयो आखबै म्हिइ सै न्होर मत्ते खुम् ।
- 17 आगुए फिर ल्हयो खबै म्हिल छ्याँब तम्,
दिलेया दयाम्हाँया आरेबै म्हिलाइ दुःख तम् ।
- 18 दुष्ट म्हिइ छलु म्हिलुए के लम्;
दिलेया छलु म्हिलु आलल्ले ठिक के लबै म्हिइ खैलसे या
इनाम योम् ।
- 19 ठिक के लबै म्हिए छ्ह छ्याँबै तम्,
दिलेया दुष्ट म्हिए लिलि प्रबै म्हि कालए सुँर फेनेम् ।
- 20 आछ्याँबै सै मुँबै म्हिलाइ याहवेहजी आखो,
दिलेया ठिक के लप्रबै म्हि प्रोंसि खी सै तोंम् ।
- 21 दुष्ट म्हिमै दण्ड आयोंन समा स्योरल् योरिब् आरे,
दिलेया ठिक के लभ्मै जोगेल् योँब्मुँ बिबै ताँ क्होंसेन ग ।
- 22 च्मिरि छ्याँब मुँलेया बुद्धि आरेस्याँ
तिलिए नखुँर माराए बुँलाकि खिब् धोंन् तब् ग ।
- 23 ठिक के लबै म्हिइ थेंबै आशा तो मुँलेया छ्याँब तम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैइ आशा थेंबै सै आयोँमा हिस खम् ।
- 24 सै प्न्हसि पिंबै म्हिइ मुइ इन ल्हें योँब्मुँ;

- दिलेया ह्रोंसने मुँन-मुँन् पिल् आखाँबै म्हि झन् इहाँदु तदै ह्याम ।
- 25 आगुए खाँचोर पिल् खाँबै म्हिल बिब् धों तम्,
धै अरूलाइ भों खबै ताँ बिमिसि सैं कहोमिंबै म्हिए ल्हागिर
ल्होबै म्हि योम् ।
- 26 म्ल्ह-नारि भकारिर तिगोले मुँलेया आचुँन्ले थेंबै म्हिलाइ
म्हिमैँइ सराप पिम्,
दिलेया म्हिमैँलाइ म्ल्ह-नारि चुँल् त्हुम् बिब् मैँसि चुँबै म्हिइ
आशिक योम् ।
- 27 छ्याँबै के लप्रबै म्हिलाइ ताँनइ खोम,
दिलेया आछ्याँबै के लप्रबै म्हिए फिर आछ्याँबन् तखम् ।
- 28 ह्रोंसए सै न्होरए फिर भर लबै म्हि फापिल् त्हुम्,
दिलेया ठिक के लबै म्हि पिङ्गया फ्हो धोले म्रौलेब्मुँ ।
- 29 ह्रोंसए परवाए फिर दुःख पिंबै म्हिइ तोइ योरिब् आरे,
धै आमादु म्हि बुद्धि मुँबै म्हिए केब्छैं तब्मुँ ।
- 30 ठिक के लबै म्हिइ छ्याँबै छ्ह थोब्मुँ,
धै म्हिमैँलाइ छ्याँबै घ्याँर डोरेल् खाँबै म्हि बुद्धि मुँब् ग ।
- 31 ठिक के लबै म्हिइ ह्रोंसइ लबै छ्याँबै केए इनाम चु ह्युलर्न
योँब्मुँ,
छ्लेन दुष्ट म्हिमैँ नेरो पापिमैँइ झन् कति थेबै दण्ड योलै?*

12

- 1 लोदा सैंदाए ताँमैँ डिंबै म्हिइ ज्ञान बुद्धिए घ्याँर प्रम्,
दिलेया लोदा सैंदा लमा थेल् आडिंबै म्हि आमादु ग ।
- 2 स्वाबै म्हिलाइ याहवेहजी ल्हयो खम्,
आछ्याँबै के लबै म्हिलाइ खीजी दोषि ठर्दिब्मुँ ।
- 3 आछ्याँबै के लबै म्हि जोगेल् आखाँ,

- दिलेया ठिक के लबै म्हिलाइ लाल् खाँरिब् आरे ।
- 4 सिर सुबास मुँबै च्हमिरि ह्रोंसए प्युँए ल्हागिर मुकुट ग,
दिलेया प्युँलाइ फापिल् लबै प्हेँस्यो प्युँए ह्रिब क्राँयाब
धोन् तब् ग ।
- 5 ठिक के लबै म्हिइ ठिक चाँजोमै लम्,
दिलेया दुष्टमैँए सल्ला बिस्याँ छलु म्हिलुबै तम् ।
- 6 म्हिमैँलाइ सैले बिसि दुष्ट म्हिमैँ ताँ लप्रम्,
दिलेया ठिक के लबैँइ पोबै ताँइ चमैँलाइ जोगेमिम् ।
- 7 दुष्ट म्हिमैँ भ्योँवाब्मुँ, चमैँ चैरिब् आरे;
ठिक के लबै म्हिमैँए धिं बिस्याँ खोयोन् बिलै तरिब्मुँ ।
- 8 ज्ञान बुद्धि इह्योसि म्हिमैँए बयन लम्,
दिलेया आछ्याँबै सैँ मुँबै म्हिलाइ बिस्याँ तो धोँइ आइहाँ ।
- 9 धिरं चबै सै तोइ आरेलैया डम् डन् ग बिइ प्रबै म्हि भन्दा
कालिदिबै म्हि आडिँलैया ह्रोंसने के लबै म्हि मुँब छ्याँब
ग ।
- 10 ठिक के लबै म्हिइ ह्रोंसए खेदोमैँ वास्ता लम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँइ ह्रोंसए खेदोमैँ ल्हयो आख ।
- 11 ह्रोंसए म्रो ताब् क्त्योब लसि रा-रोमैँ रुँडँबैने चबै सै ल्हेँ तम्,
दिलेया केर आफेबै म्हिमैँए लिलि प्रबैँ बुद्धि आरेबैँ ग ।
- 12 दुष्ट म्हिमैँ ह्योमैँइ पखबै सैमैँ लोब म्हाँदिम्,
दिलेया ठिक के लबै म्हि बिस्याँ छ्याँबै के लसि प्रम् ।
- 13 ह्रोंसइ पोबै आछ्याँबै ताँइ लमा दुष्ट म्हि डोर फेम्,
दिलेया ठिक के लबै म्हि बिस्याँ दुःखउँडँले जोगेम् ।
- 14 छ्याँबै ताँमैँ पोमा म्हिमैँइ छ्याँ-छ्याँब सैमैँन् योँब्मुँ,
धै म्हिमैँइ खैबै के लइमुँ छाबन् इनाम योँब्मुँ ।
- 15 आमादुइ ह्रोंस ठिक घ्यार प्रइमुँ इहाँम्,
दिलेया ताँ क्होल् खाँबै म्हिइ आगुए सल्लामैँ थेम् ।
- 16 आमादुमैँ युनन् ह्रिस खम्,

दिलेया ताँ क्होल् खाँबै म्हिइ ह्रोंस फापिन् तमै या तोइ
आबिल्ले टिरिम् ।

- 17 स्योर आतेल्ले पोंबै म्हिइ ठिक ग्वाइ पिंम्,
दिलेया छलु म्हिलु लबै म्हिइ स्योलिबै ग्वाइ पिंम् ।
- 18 खैज्हिजिले पोंमा सेलाँइ धोले म्हिलाइ म्लोम्,
दिलेया च्चैसि मैसि छेनाले पोंमा नरिबै सैं सल् लम् ।
- 19 क्होंसेन्वै ताँ पोंबै म्हिलाइ खोंयोन् बिलै तौनइ म्हाँदिम्,
दिलेया स्योलिबै ताँ पोंबै म्हिलाइ खाबज्यै आक्वें ।
- 20 आछ्चाँबै चाँजो लब्मैए सैं छलु म्हिलु तम्,
दिलेया आक्हिब्मैलाइ क्हिमिंभर सल्ला पिंमै बिस्याँ
बेल्ले सैं तौल् योँम् ।
- 21 ठिक के लबै म्हिलाइ तोइ न्होह्रों आत,
दिलेया दुष्ट म्हिमैलाइ बिस्याँ ल्हेँ दुःख तम् ।
- 22 स्योलिबै ताँ पोंबै म्हिलाइ याहवेहजी आखो,
दिलेया छलु म्हिलु आलल्ले के लबै म्हिने खी सैं तौम् ।
- 23 ताँ क्होबै म्हिइ ह्रोंसइ ह्रब् सेबै ताँ आगुने विप्रदै आपों,
दिलेया आमादुमैँइ बिस्याँ ह्रोंसइ लबै आछ्चाँबै ताँ विप्रम् ।
- 24 ह्रोंसइ लल् त्हुबै के लबै म्हिइ तौन्दोरि सैर क्त्हे तल् योँम् ।
प्त्हेगु तइ बिस्याँ आगुए केब्छैँ तल् त्हुम् ।
- 25 न्हुँ लबै म्हि भों आखन् तम्,
दिलेय छ्चाँबै ताँइ म्हिलाइ सैं तौल् लम् ।
- 26 ठिक के लबै म्हिइ ह्रोंसए इहेब् ट्हुब्मैलाइ छ्चाँबै घ्यार
डोरम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँ प्रबै घ्यार प्रमा चमैँ आछ्चाँबै घ्यार
फेनेम् ।
- 27 प्त्हेगुइ शिखार क्त्योँमा तोइ स्याल् आखाँ,
दिलेया ह्रोंसइ लल् त्हुबै के लबै म्हिइ सै न्होर खुम् ।
- 28 ठिक घ्यार प्रमा छ्ह छ्चाँब तम्,

च घ्यार प्रस्याँ खाबै आसि ।

13

- 1 बुद्धि मुँबै च्इ आबाइ लोदा सैदा लमा छेनाले थेम्,
दिलेया सुँ सुँन छैबै म्हिइ लोदा सैदाए ताँ आथे
- 2 छ्याँबै ताँ पोबै म्हिइ छ्याँबै सैमैँ योम्,
दिलेया छलु म्हिलु लब्मैँइ सैब म्नुब् लदा इहाँम् ।
- 3 खैच्हिजिले आपोंबै म्हिए छहर बिब् धों तम्,
सुँर तो खमुँ चन् पोबै म्हि नास तयाम् ।
- 4 प्त्हेगु म्हिइ ल्हें सै म्हैलेया चइ तोइ आयों,
दिलेया भोन्ले के लबै म्हिइ तोन्दोरि योम् ।
- 5 ठिक के लबै म्हिइ स्योर ताँ आपों,
दिलेया दुष्ट म्हिइ फापिन् तबै ताँ पोसि इजेत वाम् ।
- 6 भर लल् खाँबै म्हिइ ठिक के लमुँ, छतसि चइ लबै ठिक केइन
चलाइ जोगेम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँ बिस्याँ चमैँइ लबै आछ्याँबै केइन पापर
च्योयाम् ।
- 7 कोइ म्हि ह्त्रोंसने तोइ आरेलैया प्लब् फ़ैँम्;
कोइ म्हि प्लब् मुँलेया तोइ आरेब् धोले प्रम्,
- 8 सै न्होरइ म्हिलाइ शत्तुरमैँए योउँइले जोगेल् खाँम्,
दिलेया इहाँदुमैँलाइ बिस्याँ खाबज्यै आहौदि ।
- 9 ठिक के लबै म्हि चारबै बत्ति धों तब् ग,
दिलेया दुष्ट म्हिमैँए बत्ति बिस्याँ सैवाम्मुँ ।
- 10 थेब् फ़ैँस्याँ फ़ोंगि मत्त्रे तम्,
दिलेया सल्ला किस्याँ ह्त्रब्-सेब् तम् ।
- 11 छलु म्हिलु लसि खुबै सै न्होर तिस्यार्न नुयाम्,
च्युगु-च्युगु लसि खुबै सै न्होर ल्हें ततै ह्याम् ।
- 12 आशा थेंबै सै आयोंमा सैँ सिम्,
दिलेया सैर मैँब् धों तमा भों खम् ।

- 13 सल्ला आकिंबै म्हिइ नौसन् ब्येहोर्दिल् त्हुम्,
दिलेया बिब् डिंबै म्हिइ इनाम योम् ।
- 14 बुद्धि मुंबै म्हिइ लोमिंबै तां छ्ह योंब मुल् ग,
चइ लमा च कालाए डोउड्डेले स्योरखम् ।
- 15 बुद्धि मुंबै म्हिलाइ तानइ म्हादिम्,
दिलेया छलु म्हुलु लबै म्हिए फिर दुःख खम् ।
- 16 बुद्धि मुंबै म्हिइ च्हेसि मैसि के लम्,
दिलेया आमादुमैइ तोइ आच्हेन्ले के लम् ।
- 17 स्योलिबै तां बिप्रबै म्हिए फिर दुःख खम्,
दिलेया भर लल् खांबै तां पोबै म्हिइ प्ल्होरिबै सैं छिइ इहान्
लम् ।
- 18 लोदा-सैदाए तां आडिंबै म्हि फापिल् त्हुब्मुं धै दुःख खब्मुं,
दिलेया लोदा सैदाए तां थेबै म्हिइ मान योब्मुं ।
- 19 ह्त्तोंसल् बिब् धों तमा सैं तोम्,
दिलेया आछ्यांबै केमैं पिब आमादुमैलाइ छ्यांब आइहां ।
- 20 बुद्धि मुंबै म्हिने प्रबै म्हि बुद्धि मुंबन् तम्,
आमादुमैने प्रस्यां नास तम् ।
- 21 पापिमैं खना ह्याले दुःखन् योम्,
ठिक के लबै म्हिइ आशिक योम् ।
- 22 छ्यांबै म्हिइ ह्त्तोंसए क्वे-क्वेमिमैए ल्हागिर सै न्होर पिंथेम्,
दिलेया पापिमैए सै न्होर ठिक के लब्मैए योर फेनेम् ।
- 23 इहान्दुमैइ दुःख लसि ल्हे रा-रोमैं खुम्,
दिलेया अनिया लबै म्हिइ च फ्हेसि बोवाम् ।
- 24 च्हलाइ तार आझोंबै आबाइ च्हलाइ हेल लम्,
दिलेया च्हलाइ खोबै आबाइ छेनाले तार झोंम् ।
- 25 ठिक के लबै म्हिइ म्नेन्ले चल योम्,
दिलेया दुष्ट म्हिमैं बिस्यां फोत्तेन् तम् ।

14

- 1 बुद्धि मुँबै च्मिरिइ ह्रोंसए धिँबै तौदु छेनाले लम्,
दिलेया आमादु च्मिरिइ ह्रोंसए धिँ-नाँ फुवाम् ।
- 2 ठिक के लबै म्हिइ याहवेहलाइ म्हाँदिमुँ,
दिलेया आछ्याँबै के लप्रबै म्हिइ याहवेहलाइ तो धोंइ
आइहाँ ।
- 3 आमादुइ ह्रोंसलाइन न्होह्रों तल्ले पोंमुँ,
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिइ पोंबै ताँइ चमैलाइ जोगेम् ।
- 4 क्ल्योबै क्ल्या आरेबै धिर भकारिमैँ क्होत्तेन् तम्,
दिलेया क्ल्या क्ल्योमा ल्हें रा-म्रोमैँ खुल् योंम् ।
- 5 ठिक ग्वाइ पिँबै म्हिइ स्योर आते,
दिलेया छल् तेब्मैँ स्योर ताँ ल्हें पोंम् ।
- 6 आगु प्हरबै म्हि ह्रब-सेब् तल् म्हैलेया आत,
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिइ च्हेँब् मैँब् लल् खाँम् ।
- 7 आमादु म्हि डाँइले हेंगो टिद,
तलबिस्याँ चए सुँउँइले ज्ञान बुद्धिए ताँमैँ आह्रों ।
- 8 च्हेँब् मैँब् लल् खाँबै म्हिइ ह्रोंसइ लल् त्हुबै केमैँ तो जा बिब्
सेम्,
दिलेया आमादुमैँइ लबै केइ ह्रोंसलाइन न्होह्रों लम् ।
- 9 आछ्याँबै के कतिन् ललेया आमादुमैँइ तो धोंइ आइहाँ,
दिलेया ठिक के लबै म्हिइलाइ ताँनइ म्हाँदिम् ।
- 10 सैँ नरिलैया तौरिलैया ह्रोंसइन सेम् ।
छतसि म्हिए सैँर मुँबै ताँमैँ खाबज्यै क्होल् आखाँ ।
- 11 दुष्ट म्हिमैँए धिँ फुवाब्मुँ,
ठिक के लब्मैँल बिब् धोंन् तब्मुँ ।
- 12 ह्रोंस प्रबै घ्याँ ठिक धों इहाँलेया
दिलेया लिउँइ च घ्याँ कालाए सुँर फेनेम् ।*

- 13 निस्योरिलेया खौर पिर तल् खाँम्,
सैं तोलेया लिउँई सैं नल् खाँम् ।
- 14 छ्याँबै घ्याँ पिसि प्रबै म्हिइ खैलेबिलै दण्ड योंब्मु,
दिलेया ठिक के लबै म्हिइ चइ लबै केमैए इनाम योंब्मु ।
- 15 आमादुमैँइ खैतबै ताँ मुँलेया क्वेम्,
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हि न्हक्रों मिक्रोंले प्रम् ।
- 16 बुद्धि मुँबै म्हि याहवेहने इंहंमुँ* धै आछ्याँबै केमै आल,
आमादु बिस्याँ च्हेँब् मैँब् लल् आखाँब नेरो हिस ल्हेँ खब्
तम् ।
- 17 युनन् हिस खबै म्हिइ न्होह्रों तबै के लम्,
धै छलु म्हिलु लबै म्हि खाबज्यै आखो ।
- 18 बुद्धि आरबै म्हि न्होह्रों तबै के मत्ते लम्,
दिलेया ताँ क्हाबै म्हिइ च्हेँब्-मैँबै लल् खाँम् ।
- 19 आछ्याँबै के लबै म्हिमैँ छ्याँबै के लबै म्हिए उँइर कुरल् ल्हुब्मुँ,
छलेन दुष्ट म्हिमैँ ठिक के लब्मैँए म्भार कुरल् ल्हुब्मुँ ।
- 20 आयोंब्-आख्युब्मैँलाइ इहेब्-ट्हुब्मैँज्यै या म्हि आच्छि,
दिलेया प्लब्मैँल ल्हेँ थुँमैँ तम् ।
- 21 ह्रोंसए इहेब्-ट्हुब्मैँलाइ हेल लबै म्हिइ पाप लम्,
दिलेया आयोंब्-आख्युब्मैँए खाँचो टार्दिमिँबै म्हिइ आशिक
योंम् ।
- 22 आछ्याँबै केए चाँजो लब्मैँ घ्याँ फ्लेब्मुँ,
दिलेया छ्याँबै केए चाँजो लब्मैँलाइ ताँनइ म्हाँया लसि भर
लल् खाँम् ।
- 23 प्त्हेगु आतल्ले बेल्ले के लस्याँ ह्रोंसलाइन फायदा तमुँ,
दिलेया के आलल्ले ताँ ल्हेँ लरिबै म्हि बिस्याँ इहाँदु तम् ।
- 24 बुद्धि मुँबै म्हिए सै न्होर चमैँए मुकुट ग,
दिलेया आमादुमैँइ अझै आमादु के मत्ते लम् ।

* 14:16 14:16 □, होस मुँ

- 25 क्होंसेन्बै ग्वाइ पिंबै म्हिइ छ्याब् योंबै म्हिलाइ जोगेमिम्,
दिलेया स्योलिबै ग्वाइ पिंबै म्हिइ छल् लम् ।
- 26 याहवेहने डिहंबै म्हिइ रक्षा योंम्,
धै चाए फ्सेमैए ल्हागिर खी लोबै क्ल्ह्यो तब्भुं ।
- 27 याहवेहने डिहंबै म्हिइ छ्ह खैले थोल् त्हुम् बिब था सेम्,
छ्तसि कालए डोउँडले च फ्रेल् खाँम् ।
- 28 जनता ल्हें तस्याँ मुँइ मान इजेत योंम्,
दिलेया जनता आरेस्याँ मुँए शासन नास तयाम् ।
- 29 युनन् हिस आखबै म्हि बुद्धि मुँबै म्हि ग,
दिलेया युनन् हिस खबै म्हि आमादु ग ।
- 30 सैर न्हुँ आरेस्याँ ज्यु छ्याँब तमुँ,
दिलेया आगुए फिर हिस लमा हुइब काँयाम् ।
- 31 इहाँदुमैलाइ क्र ओल् आपिँब्मैइ चमैलाइ बनेबै परमेश्वरलाइ
मान आल,
दिलेया आयों-आख्युब्मैए खाँचो टादिमिंबै म्हिइ
परमेश्वरए मान लमुँ ।
- 32 दुष्ट म्हिमैए लबै केइ ह्रोंसन् नास तयाम्,
दिलेया ठिक के लब्मै सिमै या आशा योंम् ।*
- 33 ताँ क्होबै म्हिए सैर बुद्धि तम्,
दिलेया आमादुमैने बुद्धि मुँबै ताँमै कति आरे ।
- 34 ठिक के लमा ह्युलए मिं थेब् तम्,
दिलेया पापइ ह्युलए न-मि वाम् ।
- 35 बुद्धि मुँबै केब्छें, प्रोंसि मुँ सैं तोम्,
फापिल् लबै केब्छें, प्रोंसि च बेल्ले हिस खम् ।

15

- 1 च्योंने तइ पोंमा खरिबै हिस या म्हम्,
दिलेया ठस-ठसले पोंमा झन हिस खम् ।

- 2 बुद्धि मुँबै म्हिइ ठिक ताँमैं पोंम्,
दिलेया आमादुमैँइ बुद्धि ओरबै ताँमैं लम् ।
- 3 याहवेहजी खन्तोदोन् इह्योरिम्,
दुष्ट म्हि नेरो छयाँबै म्हिमैं इहंन-इहंए फिर मि छरिम् ।
- 4 छयाँबै सुँइ पोंमा नरिबै सैं या सम्,
दिलेया स्योलिबै ताँ पोंबै लेइ सैं नल् लम् ।
- 5 आबाइ लोमिबै ताँमैं आमादुइ आडिं,
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिइ लोदा सैंदाए ताँमैं डिंम् ।
- 6 ठिक के लबै म्हिए धिर सै न्होर ल्हें तम्,
दिलेया दुष्ट म्हिइ कमैबै सै न्होरइ चमैए फिर्न दुःख पम् ।
- 7 बुद्धि मुँबै म्हिइ खन्तोदोन् ज्ञानए ताँ बिप्रम्,
आछयाँबै सैं मुँबै म्हिइ बिस्याँ छ आल ।
- 8 दुष्ट म्हिइ पिबै खो याहवेहजी आखो,
दिलेया सोजो म्हिइ लबै प्राथना थेसि खी सैं तोंम् ।
- 9 दुष्ट म्हिमैँइ लबै के याहवेहजी आखो,
दिलेया छयाँबै के लब्मैलाइ खीजी म्हाँया लम् ।
- 10 आछयाँबै के लब्मैँइ थेबै दण्ड योँब्मुँ;
धै लोदा सैंदाए ताँ आडिँबै म्हि सियाब्मुँ ।
- 11 क्रों नेरो नर्ग खैतब मुँ बिसि याहवेहजी सेइमुँ बिस्याँ
झन् म्हिमैँए खोंबै तोन्दोरि ताँ खीजी था सेम् !
- 12 खैच्छिजिले पोंबै म्हिइ लोदा सैंदा लबै म्हिलाइ आखो;
बुद्धि मुँबै म्हिइ पिबै सल्ला चइ आम्है ।
- 13 सैं ताँस्याँ म्हिए लि वाँ-वाँ व्योँम्,
दिलेया न्हुँ तमा सैं आताँ ।
- 14 ताँ क्होबै म्हिइ ज्ञानए ताँ म्हेम्,
दिलेया आमादुमैँए सुँइ आछयाँबै ताँमैं पोंम् ।
- 15 आगुइ ह्नुगुदिब्मैँ खोंयोँन् बिलै दुःखन् योंरिल् त्हुम्,
दिलेया सैं तोरिल् योंब्मैँ खोंयोँन् बिलै छिँ इहाँल् योंब्मुँ ।

- 16 प्लबन् तलेया सैं खैता-खैता तब् भन्दा
इहाँदु तलेया याहवेहलाइ म्हाँदिब छ्याँब् ग ।
- 17 हेल तसि छोबै से चब् भन्दा
पिंग्या ट्हा-ट्हुमैं चसि म्हाँयार ठिब छ्याँब् ग ।
- 18 युनन् हिस खबै म्हिइ फ्हाँगि तल् लम्,
दिलेया युनन् हिस आखबै म्हिइ फ्हाँरिबै म्हिमैं क्तिहल् लम् ।
- 19 प्त्हेगुए घ्याँ पुजुए बार मुँब् धो तम्,
दिलेया सोजो म्हि प्रबै घ्याँ छ्याँबै मुल घ्याँ तम् ।
- 20 बुद्धि मुँबै च्इ आबालाइ सैं तौन् लम्,
दिलेया आमादुमैंइ ह्त्तौसए आमालाइ तो धोइ आइहाँ ।
- 21 ताँ आक्होबै म्हि आछ्याँबै के लल् योमा सैं तौम्,
दिलेया ताँ क्होबै म्हिइ छ्याँबै केमैं लम् ।
- 22 सल्ला आलल्ले लबै चाँजोमैं न्होंयाम्,
दिलेया ल्हें सल्ला किसि लबै केमैं छ्याँब् तम् ।
- 23 छ्याँबै जवाफ पिल् योमा म्हि सैं तौम्,
धै ठिक त्हेर पोबै ताँ कति छ्याँब् तम् ।
- 24 बुद्धि मुँबै म्हि छ्याँबै घ्याँर प्रसि कैडो कैडो ह्याम्,
बुद्धि चलाइ नर्गर ह्याबउँइले जोगेम् ।
- 25 थेब् फ्हाँबै म्हिए थिं याहवेहजी फुवाम्,
दिलेया म्हरेस्योमैंए साँद खीजी जोगेमिम् ।
- 26 दुष्ट म्हिमैंइ मैबै आछ्याँबै ताँमैं याहवेहजी आखो,
दिलेया ठिक के लबै म्हिमैंइ मैबै ताँमैंर खी सैं तौम् ।
- 27 लोबि म्हिइ ह्त्तौसए परवार दुःख पखम्,
दिलेया घुस आकिबै म्हि सोब्मुँ ।
- 28 ठिक के लबै म्हिइ च्हाँसि मैसि जवाफ पिंम्,
दिलेया दुष्ट म्हिए सुँउँइले आछ्याँबै ताँमैं ल्हें त्हाँम् ।
- 29 दुष्ट म्हिमैंउँइले याहवेह ह्त्तौगो टिम्,
दिलेया ठिक के लबमैंए प्राथना खीजी थेम् ।

- 30 लिथो इहोथो तभैँ प्रोमा सैँ तोंम्,
धैँ छ्याँबैँ सँउसर थेल् योमा भो खम् ।
- 31 लोदा सैँदाए ताँ थेबैँ म्हि
बुद्धि मुँभैँए थु ग ।
- 32 लोदा सैँदाए ताँ आथेबैँ म्हिइ ह्राँसल्न न्होह्राँ लम्,
दिलेया लोदा सैँदाए ताँ डिँबैँ म्हि ह्रब्-सेब् तम् ।
- 33 याहवेहए मान लबैँ म्हिइ बुद्धि योम्,
ह्राँस च्योने तस्याँ मान योँम् ।

16

- 1 म्हिमैँइ सैँर चाँजोमैँ लम्,
दिलेया जवाफ याहवेहउँडैँलेन् खम् ।
- 2 म्हिमैँइ ह्राँसइ लबैँ केमैँ छ्याँबन् इहाँलैँ,
दिलेया म्हिमैँए सैँर तो मुँ बिब याहवेहजी सेम् ।
- 3 किहइ लल् म्हैँबैँ ताँन् केमैँ याहवेहए योर थेंन्,
धैँ किहइ लल् म्हैँबैँ केमैँ छ्याँब् तम् ।
- 4 याहवेहजी तोन्दोरि सैँमैँ खीए सैँर मैँब् धोले बनेइमुँ,
खीजी दुष्ट म्हिमैँ या नास तबैँ त्हिँइए ल्हागिर साँथेंडमुँ ।
- 5 याहवेहजी थेब् ढ्हेँभैँ तिफुँइ आखो;
चमैँइ खैले बिलैया दण्ड योँम् ।
- 6 भर पर्दिल्ले छ्ह थोद्, धैँ परमेश्वरजी किहए पाप क्षमा लम्मुँ,
धैँ याहवेहजी बिब् डिँस्याँ किहला तोइ न्होँह्रो आत ।
- 7 किहइ याहवेहलाइ सैँ तोंन् लस्याँ
खीजी शत्तुरमैँलाज्यैँ या किहए थु लमिँम्मुँ ।
- 8 अनिया लसि कमैँबैँ ल्हें सैँ न्होर भन्दा
ठिक के लसि योँबैँ च्युगुदे सैँ न्होर छ्याँब् ग ।
- 9 म्हिइ ह्राँसए सैँर छ लमुँ, छु लमुँ बिमुँ,
दिलेया चइ लल् त्हुबैँ केर याहवेहजीन् डोरेम् ।

- 10 मुँइ छयाँबै ताँ पोमुँ;
धै खोंयोँइन ठिक निसाफ लमिंम् ।
- 11 छेनाले क्त्वेब नेरो क्वेबै सै याहवेहजी खोम्;
धै म्हन पथि नेरो ढगमैँ ठिक तल् त्हुम् बिसि खीजी बिइमुँ ।
- 12 ठिक के लबै मुँइ खोंयोँइ ग्याल्स लम्,
तलेबिस्याँ छाँबै मुँइ आछयाँबै के तिफुँइ आखो ।
- 13 ठिक के लबै म्हिमेंइ पोबै ताँ थेसि मुँ सैं तोम्,
धै क्त्होंसेन्बै ताँ पोँभैलाइ मुँइ खोम् ।
- 14 मुँलाइ हिस खल् लबै म्हि सिल् त्हुम्मुँ,
छतसि बुद्धि मुँबै म्हिइ हिस खरिबै मुँलाइ सैं तोन् लम् ।
- 15 मुँलाइ सैं तोन् लमा म्हिमें सोल् योम्,
च ख्वालबै त्हेर नाँ पबै न्हाँम्स्योँ धों खम् ।
- 16 मारा योब् भन्दा बुद्धि योब् छयाँब् ग,
धै चाँदि भन्दा ज्ञान बुद्धिलाइ त्हाँन् ।
- 17 सोजो म्हिइ आछयाँबै केमैँ आल;
आछयाँबै के आलभैँइ छेनाले छुह थोल् खाँम् ।
- 18 तोन् तोर्न थेब् फ़ैँबै म्हि नास तयाब्मुँ,
अरूमैँलाइ तो धोंइ आइहाँबै म्हिल मि-क्त्हन् म्हयाब्मुँ ।
- 19 थेब् फ़ैँभैँने किहिसि लुडिबै सैमैँ चुब् भन्दा
बरु च्योने तसि इहाँदुमैँने टिब छयाँब् ग ।
- 20 लोदा सैँदा लमा छेनाले डिंभैँ म्हिल बिब् धों तब्मुँ,
याहवेहए फिर भर थेंभैँइ आशिक योँब्मुँ ।
- 21 बुद्धि मुँबै म्हिलाइ ह्रब् सेब बिमुँ,
धै छयाँबै ताँइ म्हिमेंलाइ ह्रब् सेब् लम् ।
- 22 च्छैँब् मैँब् लल् खाँबै म्हिलाइ बुद्धिइ छयाँबै घ्यार डोरेम्;
दिलेया आमादुमैँइ ह्त्तोंसए न्होह्त्तों तबै के ह्त्तोंसइन लम् ।
- 23 बुद्धि मुँबै म्हिइ च्छैँसि मैँसि पोम्,
धै चइ पोबै ताँइ म्हिमें ह्रब् सेब् तम् ।

- 24 छयाँबै ताँमैं क्वे खुदुए न्हाँज्यु धों तम्,
चइ म्हिमैलाइ भों पिंम्, धै सैं तोंन् लम् ।
- 25 ह्नोंस प्रबै घ्याँ ठिक धों इहाँलेया
लिउँइँ च घ्याँ कालाए सुँर फेनेम् ।*
- 26 फो खेंबै म्हिइ झन् के लम्;
तलेबिस्याँ चल त्हुसेरो के लल् त्हुम् ।
- 27 दुष्ट म्हिइ आछयाँबै के मत्ते लप्रम्,
धै चइ पोबै ताँइ म्हिमैए सैं नल् लम् ।
- 28 स्योलिबै ताँ लबै म्हिइ फ्हाँगि लम्,
धै आगुए ताँ लप्रबै म्हिइ क्हिह्रिबै धुमैया आक्हिल लवाम् ।
- 29 न्होह्नों लल् म्हाँबै म्हिइ आगुलाइ फस्ला फुस्तु लवासि
आछयाँबै घ्याँर डोरेदिम् ।
- 30 मि च्याब्लने चिब्लि लबै म्हिइ जाल रोमुँ;
धै म्हेदे म्लिबमैए बानि ब्योर आछयाँब तम् ।
- 31 सारबै ऋ इहेबै क्रेगि ग;
ठिक के लबमैइ ह्तिबै छह योम् ।
- 32 ल्हडेंर नेबर ह्याबै म्हि भन्दा युनन् हिस आखबै म्हि थेब ग,
हिस थाम्दिल खाँबै म्हि सहरलाइ ट्हाबै म्हि भन्दा थेब ग ।
- 33 म्हिइ चिट्टाम् झोमुँ,
दिलेया तोन्दोरि ताँए जवाफ याहवेहउँइलेन् खम् ।

17

- 1 फ्हाँगि कैगि तबै धिर सेने कै चब् भन्दा
क्हिह्रिसि पैंगु प्रोलि* चब छयाँब ग ।
- 2 बुद्धि मुँबै केब्छैइ केर आफेबै च्हालाइ न्होर थेंबुँ,
धै च्हाइ धोले चइ खे-बाज्युमैए सै न्होर योँबुँ ।
- 3 मारा नेरो चाँदि मिइ खार्दिम्,

* 16:25 16:25 ॐॐॐ ॐ:३२ * 17:1 17:1 ॐॐॐ ॐॐॐॐ ॐॐॐॐ ॐॐॐॐ, सुख्वा क्हेँ

- दिलेया म्हिण् खों जाँच लब याहवेहन् ग ।
- 4 दुष्ट म्हिण् आछ्याँबै ताँ थेदा इहाँम्,
स्योलिबै ताँ पोंबै म्हिण् न्होह्नों तबै ताँमैन् थेल् म्हेम् ।
- 5 इहाँदुमैलाइ फ्त्रबै म्हिण् चलाइ बनेबै परमेश्वरण् आब्रु वाब् ग;
धै आगुए फिर दुःख तमा सैं तोंबै म्हिमैण् दण्ड योंब्म् ।
- 6 क्वें-क्वेंमिमै बाज्यु-भुज्युए क्रेगि ग,
धै आबा-आमा फ्हसेमैए इहो लोंबै सै ग ।
- 7 आमादुमैलाइ छ्याँबै ताँ पोंब आइहे,
ऋथे मिथेमैण् स्योलिबै ताँ पोंब झन् तिफुँइ आइहें ।
- 8 घुस पिँबै म्हिल तो के मुँलेया
छ्याँब तम् ।
- 9 पाप के ललेया क्षमा पिँबै म्हिण् म्हाँया लम्;
दिलेया घरि-घरि ताँ क्हेरिबै म्हिण् किह्त्रबै थुमैं या फ्रेवाम् ।
- 10 ताँ क्होबै म्हिलाइ तिला लोदा सैंदा लमा छ्याँब तम्;
दिलेया बुद्धि आरेबै म्हिलाइ कोराइ प्रखे प्रुलेया तार आख ।
- 11 दुष्ट म्हिण् फ्हाँगि कैगि मत्त्रे लल् म्हेम्,
छतसि सारो सैं मुँबै म्हि घि चए विरोधर कुलब्म् ।
- 12 बुद्धि आरेबै म्हिण् आछ्याँबै के लरिबै त्हेर त्होब भन्दा
बरु फ्हसे फ्हेँवाबै भलुने त्होब छ्याँब ग!
- 13 आगुइ किहलाइ छ्याँब ललैया किहइ चए न्होह्नों लइ बिस्याँ
किहए धिर खोंयोँइ आछ्याँबन् तम् ।
- 14 फ्हाँगि मिब क्वेथेंबै क्युए बाँध फुयाब् धों तब् ग,
छतसि फ्हाँगि तल् म्हेस्याँ च्याँ तयाल् त्हुम् ।
- 15 छ्याब् मुँबै म्हिलाइ छ्याब् आरेब् बिब धै छ्याब् आरेबै
म्हिलाइ छ्याब् ल्हेँदिब
इहंन-इहंन म्प्रोंसि याहवेह छेरम् ।
- 16 बुद्धि आम्हैबै आमादुए योर
मुँबै मुइ तो केर फेमुँ?

- 17 किह्रबै थुइ खोंयोन् बिलै म्हाँया लमुँ,
धै दुःख सुखर आघें-अलिमैन् केर फेम् ।
- 18 चुइ आफोस्याँ डइन फोस्यो बिसि
आमादुइ आगुए ल्हागिर जमानि टिम् ।
- 19 प्हाँगि मिदा इहाँबै म्हिइ पाप के लम्,
धै डम् डन् ग बिसि प्हाँबै म्हिइ ह्रोंसल्लन् न्होह्रों लम् ।
- 20 आछ्याँबै सैं मुँबै म्हिल बिब् धों आत,
स्योलिबै ताँ पोबै म्हिए छहर छ्याँब आत ।
- 21 आमाबै च्हइ आबा-आमालाइ पिर लम्,
छ्याबै च्हइ आबा-आमालाइ खोंयोइ सन्तोक आल ।
- 22 सैंर सन्तोक मुँस्याँ नलेया सब् धोंन् इहाँम्;
दिलेया सैंर पिर मुँस्याँ ह्रिभ्मैँ डचुयाम् ।
- 23 दुष्ट न्यायाधिसइ खाबै आम्रोल्ले घुस किम्,
धै छेनाले निसाफ आल;
- 24 च्हाँब मैब् लल् खाँबै म्हिइ लबै के छ्याँब तम्,
दिलेया आमादुमैँइ बिस्याँ आडिँ आडिँबै सैमैँ मत्त्रे
इह्योप्रम् ।
- 25 आमादु च्हइ ह्रोंसए आबालाइ शोक तल् लम्,
धै आमालाइ पिर तल् लम् ।
- 26 छ्याब आरेबै म्हिलाइ दण्ड पिंब,
नेरो ठिक के लभ्मैँलाइ कोर्राइ प्रुब ठिक आडिँ ।
- 27 बुद्धि मुँबै म्हिइ ल्हेँ आपों,
धै च्हाँब मैब् लल् खाँबै म्हि युनन् ह्रिस आख ।
- 28 आमादुमैँया च्याँले टिस्याँ बुद्धि मुँबन् व्योंब् धों तम्;
धै खैच्छिजिले आपोंबै म्हि बुद्धि मुँबै म्हि ग ।

18

- 1 आक्ह्रबै म्हि लोबए लिलि प्रम्;
धै छ्याबै म्हिइ किह्रल् खाँबै ताँमैँ थोम् ।

- 2 आमादुमैँइ ताँ क्होदा आड्हाँ;
चमँ ह्नोंसए ताँ फिर लल् योंस्याँ मत्ते सँ तोम् ।
- 3 आछ्चाँबै के लबै दुष्ट म्हि फापिल् तम्,
धै छ्चाँबै म्हिलाइ खाबज्यै म्हि आल, चलाइ खाबज्यै आक्वें ।
- 4 बुद्धि मुबै म्हिए ताँमँ माँ डचुइ धों ग;
धै क्होबै म्हिए ताँमँ मुल् त्हांसि बग्दिब स्यों धों तब् ग ।
- 5 दुष्ट म्हिए ख लब
धै छ्चाब आरेबै म्हिए ल्हागिर ठिक निसाफ आलब ठिक
आडिं ।
- 6 आमादुइ पोबै ताँइ प्हांगि मिम्,
धै ह्नोंसए सुँइ लमन् चलाइ आगुइ प्रिम् ।
- 7 ह्नोंसइ पोबै ताँइन आमादुल न्होह्नों तम्;
ह्नोंसइ पोबै ताँइ लमन् च डोर फेम् ।
- 8 पार्दिइ पोबै ताँ लिंबै चबै सै धोन् तम्;
चइ पोबै ताँ म्हिमैँइ सँ न्होर क्वेंम् ।
- 9 लल् त्हुबै के युनन् आलबै म्हि
न्होह्नों लबै म्हिए अलि धों तब् ग ।
- 10 याह्वेहए मिं बेल्ले भोंबै धरर धों ग;
छ्त्सि ठिक के लब्मँ चर ह्यामा ग्वार योम् ।
- 11 प्लबै म्हिए सैर ह्नोंसने मुँबै सै न्होरन् भोंबै सहर ग;
धै चाए सैर च बेल्ले नुल्ले झोंबै गारा धों तब् ग ।
- 12 तोन् तोर्न थेब् प्हेँबै म्हि नास तयाब्मुँ,
कुरबै म्हिइ मान योंब्मुँ ।
- 13 ताँ थेब् भन्दा ओंसों ज्वाफ पिबै म्हि आमादु ग;
छ्चाँबै म्हि फापिन् तम् ।
- 14 म्हि सोदा इहाँबै सैँइ च नरिबै त्हेर आश् पिम्,
दिलेया च सँ आरेस्याँ सोबै आशा म्ह्याम् ।
- 15 ह्त्सु सेव तदा इहाँबै म्हिइ ज्ञान बुद्धिए ताँमँ क्होल् म्हेम्;

- धै बुद्धि मुँबै म्हिइ छाबै ताँमै थेबै सैं लम् ।
 16 थेबै म्हिलाइ त्होबर क्होल्सै बोसि ह्यास्याँ
 चए घ्याँ खोल्दिम् ।
 17 अर्को म्हि खसि ताँ छलफल आलन् समा
 मुद्दा झोबै म्हिन् ठिक प्रोम् ।
 18 फ्होगि-कैगि लबै म्हिमै आक्हिमा
 गोला झोमिस्याँ चमैए झगडामै च्याँ तयाम् ।
 19 कारग्युले नुबै गारा झोबै सहर ट्होब् भन्दा सैं नबै अलिलाइ
 वाँब झन् गारो तम्,
 धै अलिने फ्होब जिगल्सि झोसि प्रा तोरब् धोन् ग ।
 20 म्हिए सुँइ पोमा सैं प्रेमँ,
 छाबन ताँजगो चए छर खम् ।
 21 सैब नेरो सोल् लबै शक्ति लेर मुँ,
 खैलि पोइमु, चमैइ चए रो चम् ।
 22 फ्हेंस्यो योबै म्हिइ छ्याँब सै योम्
 धै चइ याहवेह उँइले दयाम्हाँया योम् ।
 23 ल्हयो खमिन् बिसि इहाँदु म्हिइ बिन्ति लम्,
 दिलेया प्लबै म्हिइ आछ्याँल्ले जवाफ पिम् ।
 24 म्हिल थुमै ल्हें मुँलेया नोक्सन् तल् खाँम्,
 दिलेया कोइ थु बिस्याँ आघें-अलि भन्दा या सब तम् ।

19

- 1 स्योरलिबै ताँ लबै बुद्धि आरबै म्हि भन्दा
 बरु इहाँदु तलेया भर लल् खाँबै के लब छ्याँब ग ।
 2 च्चैब् मैब् आलल्ले ह्ब फ्हेँब छ्याँब आत,
 आतुरि लमा घ्याँ फ्लेम् ।
 3 बुद्धि आरेबै म्हिइ ह्त्रोसए न्होह्त्रो तबै के लम्,
 चए खोइ याहवेहए बिरोधर पोम् ।
 4 मुइ मुँबै म्हिइ थुमै ल्हें खुमुँ,

- दिलेया इहाँदु म्हिलाइ थुमैँइ पिथेम् ।
- 5 स्योलिबै ग्वाइ पिंबै म्हिइ दण्ड योँब्मुँ,
स्योर तेबै म्हि स्योरल् योँरिब् आरे ।
- 6 ऋथे मिथेमैँइ ल्होमिरिगे बिसि ल्हें म्हिमैँइ बिन्ति लम्,
धै क्कोल्सै पिंखबै म्हिल थु ल्हें तम् ।
- 7 इहाँदु म्हिलाइ ह्नाँसए ह्ज्जे-म्हजेमैँइ हेल् लम्,
चए थुमैँइ चलाइ पिवाम् !
- यो छ्युँ लसि चमैँए लिलि ह्यालेया
चमैँलाइ आस्या ।
- 8 बुद्धि म्हेबै म्हिइ ह्नाँसलाइ म्हाँया लम्,
ज्ञान बुद्धि म्हेबै म्हिल बिब् धोँ मैँब् धोँ तम् ।
- 9 स्योलिबै ग्वाइ पिंबै म्हिइ दण्ड योँब्मुँ,
स्योर तेबै म्हि नास तब्मुँ ।
- 10 बुद्धि आरेबै म्हि सुख योँब आइहे,
छलेन मुँए च्मैँ केब्छैँए न्होर टिब झन् आइहे ।
- 11 च्चैँब् मैँब् लल् खाँबै म्हिइ ह्दिस थाम्दिल् खाँम्,
आगुइ सैँ नल् ललेया तोइ आइहाँब चए ल्हागिर छ्यौँब
ग ।
- 12 मुँ ह्दिस खब सिंह इहेब् धोँ तब् ग,
दिलेया मुँइ ल्हयो खस्याँ छिबैँ शीत धोँ तम् ।
- 13 आमादु च्चइ आबाए न्होह्नाँ लम्,
धै कचकच लबै फ्हेँस्यो झरि ल्हिँब् धोँ ग ।
- 14 धिं नेरो सैँ न्होरमैँ आबाउँइले खम्,
दिलेया च्चैँब् मैँब् लल् खाँबै फ्हेँस्यो बिस्याँ याहवेहउँइले
खम् ।
- 15 प्त्हेगु तसेरो न्हरु ल्हें खम्,
धै प्त्हेगु म्हि फतेन् तब्मुँ ।
- 16 परमेश्वरजी बिबै ताँमैँ डिँबै म्हिइ ह्नाँसए छ्ह जोगेम् ;

दिलेया खीजी प्रद् बिबै घ्याँलाइ तो धों आइहाँबै म्हि
सिब्मुँ ।

- 17 आयो-आख्युब्मैलाइ पिंब याहवेहलाइ खि पिंब् ग,
धै खाबइ तो लइमुँ चए इनाम खीजी पिंब्मुँ ।
- 18 किहए आशा ह्नोंसए फ्हेसेमैए फिर तमा चमैलाइ तार झॉन्,
छ्छ आलस्याँ चमै नास तबर किहइ ल्होब् धों तम् ।
- 19 ल्हें हिस खबै म्हिइ सजैँ योंब्मुँ,
किहइ चलाइ जोगेइ बिस्याँ धबै छ्छलेन् जोगेल् त्हुब्मुँ ।
- 20 सल्ला पिंबै ताँमैँ थेदु धै अर्थिमैँ सैँर थेंन्,
छ्छलस्याँ किह ह्त्तब्-सेब् तब्मुँ ।
- 21 म्हिए खोर ल्हें चाँजोमैँ तम्,
दिलेया याहवेहए सैँर मैँबै ताँमैँन् पूरा तब्मुँ ।
- 22 म्हिइ खोंयोँइ बिले लबै म्हाँया लरिगे इहाँम्,
स्योर तेब् भन्दा बरु आयों-आख्युब तब छ्छ्याँब् ग ।
- 23 याहवेहलाइ म्हाँदिमा छ्छह योंबै घ्याँर फेम्,
छ्छले च म्हि ढुका तसि टिल् खाँम्;
धै चलाइ दुःखइ छ्छुइल् आखाँ ।
- 24 प्त्हेगुइ थलिर्न यो थेरिमुँ,
धै चइ यो क्वेसि ह्नोंसए सुँरै या आबो ।
- 25 आगुलाइ फ्त्तबै म्हिलाइ कोराँइ प्रुद्, छ्छलस्याँ ताँ आकहोबै
म्हिइ बुद्धिए ताँ लोब्मुँ;
ताँ क्होबै म्हिलाइ हौदिद्, छ्छलस्याँ चइ ज्ञान बुद्धिए ताँ झन्
क्होब्मुँ ।
- 26 ह्नोंसए आबालाइ लुडेब नेरो आमालाइ ल्हावाबै च्ह
फाआपिबै बेजति या ।
- 27 ओ डङ् च्ह, अर्थिए ताँमैँ थेब् पिवाइ बिस्याँ
ज्ञानए ताँमैँ किहइ योंरिब् आरे ।
- 28 स्योलिबै ग्वाइ पिंमा निसाफ न्होंवाम्;

- धै दुष्ट म्हिइ आछयाँबै ताँमैं छयाँब इहाँम् ।
 29 खैच्छिजिले पोब्मैए ल्हागिर दण्ड,
 धै बुद्धि आरेबै म्हिए क्होर प्रिबै ल्हागिर कोरामैं तयार
 लथेइमुँ ।

20

- 1 फ्हा ल्हें थुँबै म्हिइ हल्ला लसि फ्हांगि कैगि लम्,
 फ्हार भुल्दिब्मै आमामु ग ।
- 2 द्विस खसि इहेबै सिंहने इहंब् धोलेन् द्विस खबै मुँने इहंन्;
 मुँलाइ द्विस खल् लबै म्हि सिल् त्हुम् ।
- 3 फ्हांगि आमिबै म्हिलाइ तान्इ खोम्;
 दिलेया आमामुमैइ फ्हांगि मिबै ताँ लम् ।
- 4 प्लेगुइ ठिक त्हेर कल्या आकल्यो;
 छतसि बालि खुबै त्हेर चइ तोइ आयो ।
- 5 म्हिए सैबै ताँ इनारबै क्यु धो ग,
 दिलेया ताँ क्होबै म्हिइ च ख्योइरि बैरु पखम् ।
- 6 इ खोयोँइ म्हाँया लम् बिसि ल्हें म्हिमैइ फ्हेँम्,
 दिलेया भर लल् खाँबै म्हि खाबइ त्होल् खाँमुँ?
- 7 ठिक के लबै म्हि छेनाले छ्ह थोम्,
 धै चए च्ह-च्हमिमैइ आशिक योम् ।
- 8 ह्हाँसए राजगद्विर टिसि निसाफ लमा
 मुँइ आछयाँबै के लब्मै तान् सेम् ।
- 9 “डए सै छयाँब मुँ;
 डइ आछयाँबै केमैं आलइमुँ, डने पाप आरे,” बिसि खाबइ
 बिल् खाँमुँ?
- 10 आक्ह्रिबै म्हन पथि नेरो ढकमैं ओलेबै म्हिमैं
 याहवेहजी आखो!
- 11 कोलोए बानि ब्योरउँइलेन्,

- धै चइ खैबै के लइमुँ, च खैबै घ्याँर प्रइमुँ बिसि
 किहइ चए बानि बयोर था सेम् ।
- 12 थेबै न्ह नेरो इह्योबै मि,
 डिहंन-डिहंन् याहवेहजीन् बनेब् ग ।
- 13 न्हरु ल्हें आच्छुइद, आस्याँ किह आयोंब-आख्युब् तब्मुँ ।
 जँङगर खल्ले के लद, छलस्याँ किहलाइ तोइ खाँचो तरिब्
 आरे ।
- 14 समन किबै म्हिइ “चुम् छ्याँब आरे! छ्याँब आरे!” बिमुँ,
 दिलेया दे क्याइ फेसि “डइ बेल्ले भाउ कसेसि किइ!” बिम् ।
- 15 मारा, चाँदिमैं ल्हें मुइ फेबै सै मुँन बिलेया,
 च भन्दा थेब ज्ञान बुद्धिए ताँ पोबै म्हि ग ।
- 16 डो आसेबै म्हिए जमानि टिबै बुद्धि आरेबै म्हिल क्वें या किथेंन्;
 धै फ्रें क्ल्योंप्रबै च्मिरिए ल्हागिर चइ जमानि टिस्याँ चने
 मुँबै सैमैं बन्दगिर थेंन् ।
- 17 छलु म्हिलु लसि योंबै चबै सै लिब् इहाम्;
 दिलेया लिउँइ चए सुँर च युँमाए फुमैं डेब् धों तब्मुँ ।
- 18 सल्ला किसि चाँजो लद;
 सल्ला मदो आलल्ले ल्हडेंर आह्याद् ।
- 19 ताँ प्हेबै म्हिइ बिल् आतबै ताँमैं बिप्रम्;
 छतसि ताँ प्हेप्रबै म्हिने आप्रद् ।
- 20 ह्रोंसए आबा आमाए फिर सराप झोंस्याँ
 किहए बत्ति मिछ्छु खैबै त्हेर सैवाब्मुँ ।
- 21 आतुरले अँश किबै म्हिए सै न्होर
 लिउँइ तोइ केर आफे ।
- 22 “किहइ डए न्होह्रों लइ, छतसि डज्यै या किहए न्होह्रों लम्,”
 आबिद्,☆
 दिलेया याहवेहए फिर भर थेंन्, खीजी किहलाइ जोगेमिंम्मुँ ।

☆ 20:22 20:22 □□□□ □□:१३; २४:२९; मत्ती ५:३९; रोम १२:१७,१९; १ थेस ५:१५; १ पत्र ३:९

- 23 आक्ह्रिबै म्हन पथि ढकमै ओलेबै म्हि याहवेहजी आखो;
धै लुबै पारा ओलेबै म्हि म्रोसे या खी सैं आतो ।
- 24 म्हिइ लबै चाजोमै याहवेहजीन् तोक्दिब् ग ।
छतसि ह्रोंस प्रबै घ्याँ म्हिइ खैले सेल् खाँब?
- 25 च्हेँब् मैँब् आलल्ले परमेश्वरए मिर भक्कल लस्याँ
लिउँइँ पछुत खल् त्हुम् ।
- 26 बुद्धि मुँबै मुँइ दुष्ट म्हिमैलाइ फुँवाब्मुँ,
धै म्त्ह-नारिमैँ नेबै चक्कामैँ चमैँए फिर दल्दिब्मुँ ।
- 27 म्हिए सैं याहवेहए बत्ति ग;
च बत्तिइ म्हिए सैँबैँ ताँमैँ था सेम् ।
- 28 मुँइ भर लल् खाँबै के नेरो जनतालाइ म्हाँया लस्याँ
खोंयोन् बिले मुँ तल् योम् ।
- 29 फ्रेसिमैँ भोमा ताँनइ म्हाँदिम्,
खेब्-माँबल क्र सारयमा म्हारब म्रोम् ।
- 30 बेल्ले नल्ले प्रिंस्याँ आछ्याँबै के लब पिवाम्;
छलेन कोराँइ प्रुमा सैं खुवाम् ।

21

- 1 मुँए सैं याहवेहए योर मुँ,
स्योँबैँ क्यु धोँले चलाइ खनि बोदा इहाँमुँ छाइन खीजी लल्
खाँम् ।
- 2 म्हिइ खोंयोन् बिले डइ ठिक लइमुँ इहाँलै,
दिलेया चाए सैं खैतब् मुँ बिसि याहवेहजीन् जाँच लम् ।
- 3 याहवेहए मिर खो पिब् भन्दा
छ्याँब नेरो ठिक के लब छ्याँब ग ।
- 4 क्हुबै मि, थेब् फ्हेँबै खों,
नेरो दुष्ट म्हिमैँइ लबै केमैँ ताँन् पाप ग ।
- 5 च्हेँसि मैँसि चाँजोमैँ लमा बिब् धों मैँब् धों तम्;

- दिलेया च्छैब् मैब् आलल्ले के लमा इहाँदु तम् ।
 6 छलु म्हिलु लसि तोबै सै न्होर
 उडियाबै म्हस्यो नेरो कालए डो ग ।
 7 खेमैंइ लबै आछ्याँबै केइ लमा दुष्ट म्हिमैं नास तयाम्,
 तलेबिस्याँ चमैंइ ठिक के लल् आडिं ।
 8 दुष्ट म्हिमैं आछ्याँबै घ्याँर प्रम्,
 दिलेया सोजो म्हिइ ठिक के लम् ।
 9 कचकच लबै प्हेँस्योने धिर बालुन् टिब् भन्दा
 कौसिबैं कुन घिर टिब छ्याँब् तम् ।
 10 दुष्ट म्हिइ आछ्याँबै के मत्त्रे लल् म्हैम्;
 धै छाबै म्हिइ ह्त्तोसए इहेब्-टहुम्मैलाइ आल्हो ।
 11 खैच्हिजिले पोंबै म्हिलाइ दण्ड पिंमा आह्-आसेबै म्हिइ बुद्धि
 योंम्;
 ह्त्ब-सेबै म्हिलाइ लोमिंमा चइ झन् ज्ञान योंम् ।
 12 दुष्ट म्हिमैंए धिर तो-तो तइमुँ बिसि परमेश्वरजी सेम्;
 धै चमैंइ आछ्याँबै के लबइले खीजी चमैंलाइ नास लवाम् ।
 13 दुःख योंबै म्हिइ ग्वार ह्तिमा थबै न्ह आलल्ले टिबै म्हिइ
 ग्वार ह्तिमा चलाइ खाबज्यै ल्होरिब् आरे ।
 14 ह्तिस् खरिबै म्हिलाइ खाबज्यै आसेल्ले कहोल्सैमैं पिंमा चए
 ह्तिस् म्हम्,
 धै क्वेंर लोसि पिंबै घुसइ ह्तिस् म्हल् लम् ।
 15 छ्याँबै निसाफ तमा ठिक के लब्मैं सैं तोंम्,
 दुष्टमैं बिस्याँ बेल्ले डिहंम् ।
 16 क्तिह्याल खाँबै ताँ थोबै म्हि
 सिगोंमैंने बालु थु तबर फेनेब्मुँ ।
 17 सयल थोबै म्हि इहाँदु तम्;
 धै प्हा* नेरो छ्युगु ल्हेँ चबै म्हि प्लब आत ।

* 21:17 21:17 ॐॐॐॐॐॐ, वाइन

- 18 ठिक के लभैए फिर खबै दुःख फ्रेमिंब दुष्टमैन् तभुँ,
धै भर लल् खाँबै के लभैए फिर खबै दुःख फ्रेमिंब छलु म्हिलु
लभैन् तभुँ ।
- 19 हिस खब नेरो फ्हाँगि मिबै फ्लेंस्योने बालु टिब भन्दा
क्यु आयोबै क्ल्ह्योर टिब छ्याँब तम् ।
- 20 बुद्धि मुँबै म्हेए धिर सै न्होर नेरो छ्युगुइ प्लिंभुँ,
दिलेया आमादुइ ह्रोंसइ योबै मुइ ताँन् उडेयाम् ।
- 21 ठिक के लब नेरो म्हाँया लबै म्हेए छ्ह छ्याँब तमुँ;
बिब् धों मैब् धों तमुँ धै ताँनइ म्हाँदिम् ।
- 22 भोंबै म्हिमैँ मुँबै सहरलाइ बुद्धि मुँबै म्हिइ टहोल् खाँम्,
धै चमैँइ भर थेंबै भोंबै गारामैँ ताँन् फुवाम् ।
- 23 सुँइ खैच्छिजिले आपोंइ बिस्यौ
ह्रोंसए फिर दुःख तबइले जोगेम् ।
- 24 हिस खदै ओग्रोंले के लबै म्हिलाइ “घमण्डि” बिम्,
च दयाम्हाँया आरेब नेरो बुद्धि आरेब तम् ।
- 25 के लदा आड्हाँबइले फ्लेगु सिम्,
तलेबिस्यौ चाए योइ के लल् आम्है ।
- 26 त्हिंतिमिन् चइ तोन्दोरि सै झन् ल्हें योंस्या तमल इहाँरिम्,
दिलेया ठिक के लबै म्हिमैँइ यो फ्लहसि पिंम् ।
- 27 दुष्ट म्हिइ पिंबै खो याहवेहजी आखो;
झन् आछ्याँब सैं लसि पिंबै खो कति आखो ।
- 28 स्योलिबै ग्वाइ खाबज्यै या आक्वें,
दिलेया च्हाँसि मैसि पोंभैँए ताँ ताँनइ क्वेम् ।
- 29 आछ्याँबै के ललैया दुष्ट म्हिमैँ आड्हंनले प्रम्,
दिलेया सोजो म्हिइ च्हाँसि मैसि लल् त्हुबै केमैँ लम् ।
- 30 याहवेहए बिरोधर म्हेए ज्ञान बुद्धि, चाँजोमैँ नेरो खैतबै सल्ला
केर आफे ।
- 31 ल्हडें नेबर घोडामैँ तयार लम्,

दिलेया ट्होल् लब याहवेहए योर्न मुँ ।

22

- 1 ल्हें सै न्होरमैं भन्दा बरु छयाँब के लसि मिं कालिदिब छयाँब
ग,
मारा-चाँदि भन्दा बरु इजेत योंब छयाँब ग ।
- 2 प्लबमैं नेरो इहाँदुमैं खाबै स्यो आरे,
तलेबिस्याँ चमैं इहंन-इहंन् याहवेहजीन् बनेब् ग ।
- 3 बुद्धि मुँबै म्हिइ ह्रोंसए फिर दुःख खब ओंसांन् ग्रोंसि लोबै
क्ल्हयो म्हैम्,
दिलेया आमादु म्हि छाइन ह्याम् धै दुःख योंबर फेम् ।
- 4 च्योरि तब नेरो याहवेहलाइ म्हाँदिबै म्हिइ
सै न्होर, इजेत नेरो ह्रिँबै छह योम् ।
- 5 दुष्ट म्हिमैंए घ्याँमैंर पुजु नेरो डोमैं तम्;
ह्रोंसलाइ जोगेबै म्हि च सैमैं उँइले ह्रेंगो टिम् ।
- 6 कोलोलाइ ठिक घ्याँर प्रबर छेनाले लोद;
छलस्याँ च खेब् तन् समा च घ्याँर्न प्ररिब्मुँ ।
- 7 प्लबमैंइ इहाँदुमैंलाइ न्होर थेंम्,
धै छे किबै म्हि बिस्याँ छे पिँबै म्हिए केब्छै तम् ।
- 8 आछयाँबै के लप्रबै म्हिए फिर दुःख खम्;
धै अरूलाइ दुःख पिँप्रब चइ पियाब्मुँ ।
- 9 आयों-आख्युब्मैंलाइ पिँबै म्हिइ आशिक योंब्मुँ,
तलेबिस्याँ चइ ह्रोंसए चबै सैमैं इहाँदुमैंलाइ चुमिंम् ।
- 10 आगुलाइ फ्लबमैं बैरु तेवाद;
छलस्याँ फ्होंगि तब, गाल् केब, सैं नबै ताँमैं नुयाम् ।
- 11 छयाँबै सैं नेरो छयाँबै सुँले पोबै म्हिल
मुँ या थु तम् ।
- 12 याहवेहए मिइ ज्ञानए छैँ लरिम्;
दिलेया भर लल् आखाँब्मैंइ पोबै ताँ खीजी फुवाम् ।

- 13 “बैरु सिंह मुँ!
छतसि घ्याँर ह्यास्याँ डलाइ सैवाम्!” बिसि प्लेगु म्हिइ
बिम् ।
- 14 फ्यालुस्योए सुँ गैरु होंल्दों ग;
याहवेहलाइ हिस खल् लब्मै च होंल्दोंर होंयाब्मुँ ।
- 15 कोलोमै आचडु मत्ते लदा इहाँम्;
दिलेया तार झोंबर प्हेइ प्रुमा आचडु लब पिवाम् ।
- 16 ह्रोंसए सै न्होर ल्हें लबर इहाँदुमैलाइ ह्रुगुदिब्मै
नेरो प्लब्मैलाइ क्होल्समै पिं ब इहंन-इहंन इहाँदु तब्मुँ ।

ॐॐॐॐॐॐ ॐॐॐॐॐॐ ॐॐॐॐॐॐ ॐॐॐॐॐॐॐॐ

- 17 बुद्धि मुँब्मैइ बिबे अहानमै छेनाले थेद्,
डइ लोमिंबै ताँमै किहए सैर थेंन्,
18 तलेबिस्याँ च ताँमै किहए खोर थेंइ बिस्याँ
धै च ताँमै किहए सुँर मुँस्याँ
च ताँइ किहए सै तौल् लब्मुँ ।
- 19 किहए भर याहवेहए फिर तरिगे बिसि
तियाँ डइ चु ताँमै किहलाइ लोमिंइमुँ, आँ किहलाइन
लोमिंम् ।
- 20 डइ किहए ल्हागिर सल्लाए ताँमै,
अर्थि-बुद्धि नेरो ज्ञान योंबै सोंच्यु ताँमै प्फ्हाइमुँ ।
- 21 ह्रोंसलाइ कुलब्मैए डाँर किहइ ठिक जवाफमै पिंल् खरिगे बिसि
डइ किहने क्ह्रोंसेन्वै भर लल् खाँबै ताँमै लोमिंइमुँ ।
- 22 आयों आख्युब्मै बिसि इहाँदुमैलाइ लुडिबै के आलद्;
निसाफ लबै क्ल्ह्योर दुःख योंब्मैलाइ ह्रुगुदिबै के आलद्,
23 तलेबिस्याँ याहवेहजीन् चमैए मुद्दा नेमिंम्मुँ,
धै चमैलाइ लुडिब्मैलाइ याहवेहजी लुडिब्मुँ ।

- 24 हिस खबै म्हिने थु आतद,
युनन् हिस खबै म्हिने प्रब् टिब् आलद,
25 आस्याँ चए बानि ब्योर किहइ लोब्मुँ
धै ह्रोंसन् डोर फेब्मुँ ।
- 26 बन्दगिर थेंबै सैमैर यो आझोंन्,
आगुए छेए जमानि आटिद् ।
27 तलेबिस्याँ किहने आगुए छे फोबर मुइ आरेस्याँ
किह रोबै खाटै या आगुइ बोवाब्मुँ ।
- 28 किहए खेमैं मामैँइ स्योम् ओंनोंन्
क्योथेंबै साँदरैँ युँमामैँ आस्योद् ।
- 29 सैं झोंसि ह्रोंसए केमैँ लबै म्हि किहइ म्रोंइमुँ वा?
छाबै म्हि म्रुँए उँइँर रासि के लब्मुँ;
तोन् तोरैँ म्हिमैँए उँइँर राल् त्हुरिब् आरे ।

23

- 1 किह शासन लब्मैँने बालु चब् चबर टिमा
किहए उँइँर थेंबै चबै सै छेनाले इह्योद् ।
2 किह बेल्ले चब्ला मुँ बिस्याँ,
किहए खरिर चक्कू थेंन् ।*
3 चए लिंबै चबै सैए लोब आलद,
तलेबिस्याँ छल कपट लसि चबै सै पिलै खाँम् ।
- 4 प्लब् तबर किहइ दुःखले के आलद;
ह्रोंसए बुद्धिइ तोइ के आलद ।
5 तिस्याँदे ल्हागिर सै न्होर योंम्; दिलेया नुयाम्,

* 23:2 23:2 ००००, होस्यारले चद् ।

तलेबिस्याँ चल प्ह्यामैँ प्ह्यामुँ
धै क्रोवे धोले मुउँइँ प्हरयाम् ।

- 6 सैं आसबै म्हेए चबै सैमैँ आचद,
चए लिंबै चबै सैमैँए लोब आलद,
7 तलेबिस्याँ चइ खोंयोन् बिलै ह्नांसए खि खैले रेब् इहे बिसि
मैरिम्;
चइ किहने “चद्! थुँन्!” बिलेया
चए सैं किहए फिर छ्याँब आत!
8 किहइ च्युगुदे चलैया धबै तेवाब्मुँ,
धै किहइ चने मान लसि पोंब खेरो ह्याम् ।
- 9 आमामुने ताँ आसेद,
तलेबिस्याँ किहइ पोंबै बुद्धिए ताँमैँ चइ आखो ।
- 10 स्योम् ओनोंबै युँमा क्योबै साँद आस्योद,
टार-टोरमैँए कल्ह्यो न्हें आचब्दिद् ।
11 तलेबिस्याँ चमैलाइ ल्होमिंबै परमेश्वर बेल्ले भोंब मुँ;
किहए बिरोधर खीजी चमैँए मुद्दा नेमिंब्मुँ ।
- 12 अर्थिए ताँमैँ किहए सैर थेंन्,
धै किहए न्हइ ज्ञान योंबै ताँमैँ छेनाले थेद् ।
- 13 कोलोमैँलाइ तार झोंब आपिद;
किहइ प्हेरेइ प्रिसि चलाइ सजैँ पिंमा च आसि ।✧
14 प्हेरेइ प्रिसि चलाइ सजैँ पिंन्;
छलमा किहइ चलाइ नरकउँइँले जोगेब्मुँ ।
- 15 ओ डए च्ह, किह बुद्धि मुँब् तइ बिस्याँ,

- डाए सैं बेल्ले तोंब्मुँ ।
 16 किहए सुँइ ठिक ताँ पोमा
 डाए सैं बेल्ले तोंब्मुँ ।
 17 पापिमैं छयाँब् तब् म्रोसि किहइ हिस आलद्,
 बरु ल्हिंइतिमिन् याहवेहलाइ मान लरिद् ।
 18 छलस्याँ क्ह्रोसेंन किहइ इनाम योंब्मुँ;
 धै किहइ थेंबै आशा तोन् तोर्न तरिब् आरे ।
 19 ओ डाए च्ह, थेद्, धै बुद्धि मुँब् तद्,
 धै किहए सैंइ बुद्धिए ताँमैं मैरिद् ।
 20 फ्हाकोमैं नेरो से ल्हे चब्मैने
 प्रब टिब आलद्,
 21 तलेबिस्याँ फ्हाकोमैं नेरो चब्लामैं इहाँदु तब्मुँ,
 धै न्हरु ल्हे च्हुइब्मैं थौनि कुसि प्रवर फेब्मुँ ।
 22 किहलाइ छ्ह पिंबै आबाइ बिबै ताँ थेद्,
 धै ह्रोसए आमा माँब तमा हेल आलद् ।
 23 क्ह्रोसेंन्वै ताँ किनु, धै च आचुँन्;
 सिरसुबास मुँब नेरो ताँ क्होबै म्हि तद् ।
 24 ठिक के लबै म्हिए आबा बेल्ले तोंब्मुँ;
 ह्रोसए च्ह बुद्धि मुँब् तमा आबा इहो लोंब्मुँ ।
 25 किहए आबा-आमा इहो लोरिगे;
 धै किहलाइ फिबै आमा बेल्ले तोरिगे ।
 26 ओ डाए च्ह, किहए सैं डलाइ पिन्;
 डइ लबै केमैं किहए मिइ म्रोरिगे ।
 27 फ्यालुस्यो गैरु होंल्दों ग;
 फ्रें क्ल्योंप्रबै च्हमिरि रुबै इनार ग ।
 28 च ह्यो धोंले क्हेवेसि टिम्,

धै म्हिमैए म्हाँजोर भर लल् आखाँभै ल्हेँ तल् लब्भुँ ।

- 29 खाबलाइ दुःख तम्? खाबलाइ शोक तम्?
खाबइ फ्हाँगि मिम्? खाबइ कच-कच लम्?
तोनतोर्न खाब् नेम्योम्?
खाबए मिमैँ को धोले ओल्यया तम्?
- 30 चमैँ कहैन् समा फ्हा थुँसि टिरिभैँन्
कोबैँ फ्हा म्हैबर ह्यारिभैँ ग ।
- 31 चिबैँ ओल्यया फ्हा
फ्हेलर झोमा पिबि रामुँ,
धै चए खुगु तेमा
च आङ्ह्योद!
- 32 लिउइ फ्हरुइ धोले चइ च्हिम्,
धै गोमन फ्हरुइ धोले बिख झोम् ।
- 33 किहए मिइ औदिबैँ सैमैँ म्रोंभुँ,
किहए सैँइ तोन् तोबैँ ताँमैँ मैँभुँ ।
- 34 किह मा डचुँइए फिर रोरिब् धों तब्भुँ,
धै किह मस्तुलए छोए फिर च्योरिब् धों तब्भुँ †
- 35 “चमैँइ डलाइ धोँइ दिलेया डलाइ आन;
चमैँइ डलाइ प्रिँइ दिलेया डइ थाइ आयों;
ड खोंयोँ छोेरसि धबैँ फ्हा थुँब् ड्हे,” बिसि किहइ बिब्भुँ ।

24

- 1 दुष्ट म्हिमैँ म्रोंसि हिस आलद,
चमैँने बालु थु तबैँ सैँ आलद,
- 2 तलेबिस्याँ चमैँइ आगुए न्होह्रों लबैँ ताँमैँ मैँरिम्,
धै चमैँए सुँइ आत-आतबैँ ताँमैँ पोंम् ।

† 23:34 23:34 ॐॐॐॐॐ ॐॐॐॐॐ ॐ ॐॐ ॐॐॐॐॐॐ ॐॐॐ

- 3 बुद्धिइ धिं बनेम्,
धै च्छैब्-मैब् लसि धिं बनेल् खाँम् ।
- 4 ज्ञान मुँबै म्हिए धिर
बेल्ले छ्याँ-छ्याँबै सैमैइ प्लिंभुँ ।
- 5 बुद्धि मुँबै म्हि भोंब तम्,
धै ज्ञान मुँबै म्हि शक्ति मुँब तम् ।
- 6 च्छैब् मैब् नेरो सल्ला मदो लसि किहइ ल्हडें नेल् खाँम्,
धै सल्ला पिंभै ल्हें मुँस्याँ किहइ ट्हाओम् ।
- 7 आमादुए ल्हागिर बुद्धि स्यालै आखाँल्ले नुल्ले मुँ;
थे-थेबै म्हि च्छोर छलफल लमा चइ तोइ बिल् आखाँ ।
- 8 आछ्याँबै केमै लबर चाँजोमै लबै म्हिलाइ
न्होह्रों लबै म्हि बिम् ।
- 9 बुद्धि आरेबै म्हिइ लबै चाँजोमै पाप ग,
आगुलाइ फ्हाबै म्हिलाइ खाबज्यै आखो ।
- 10 दुःख तमा रालै आखाँन् तइ बिस्याँ
किहने भों आरे ।
- 11 सैबर बोभैलाइ जोगेद;
धै म्हि सैल् म्हैभैलाइ सैल् आपिन् ।
- 12 किहइ “चए बारेर डिइ तोइ था आयों!” बिलेया
किहए खाँ च्छैबै परमेश्वरजी आइह्यो रो वा?
किहए छ्ह जोगेबै परमेश्वरजी था आसे रो वा?
ताँन् म्हिमैलाइ चमैइ लबै केए नों सै खीजी आपि रो वा?
- 13 ओ डए च्छ, क्वे खुदु चब्रें लद, तलेबिस्याँ किहए ज्युए ल्हागिर
क्वे खुदु छ्याँबै सै ग;

- क्वे च्छों उँडँले युबै खुदु चद;
 किहलाइ च लिल्ल् छोरम् ।
- 14 छलेन बुद्धि किहए सोए ल्हागिर खुदु धोंन् ग;
 किहइ च योल् खाँइ बिस्याँ, च किहए इनाम तब्भुँ,
 धै किहइ थेंबै आशा पूरा तब्भुँ ।
- 15 ठिक के लबै म्हिए धिंर न्होह्रों लबर लोइ टिबै दुष्ट म्हि धों
 आतद;
 चने मुँबै सैमैं आलुडिइ;
- 16 तलेबिस्याँ ठिक के लबै म्हि डिखे समा क्हरियालेया धबै रेम्,
 दुष्ट म्हिमैं बिस्याँ थेंबै दुःख तसि नास तब्भुँ ।
- 17 किहए शत्तुरमैंए न्होह्रों तमा किह सैं आतोंन्,
 धै चए क्हरमा किह निआस्योद् ।
- 18 छबै म्हिमैं याहवेहजी आखो,
 छलब् भ्रोंमा खीजी चउँडँले खीए हिस स्योमिंभुँ ।
- 19 दुष्ट म्हिमैंइ लमा न्हुँ आलद,
 धै चमैंने हिस आलद,
- 20 तलेबिस्याँ दुष्ट म्हिमैंए छहर आशिक आख;
 दुष्ट म्हिमैंए बत्ति सैवाब्भुँ ।
- 21 ओ डए च्ह, याहवेहए मान् लद, धै मुँ बिब् डिंन्,
 धै याहवेह नेरो मुँए बिरोध लब्भैंने आक्हिद,
- 22 तलेबिस्याँ थाइ आसेल्ले चमैं नास तयाब्भुँ ।
 याहवेह नेरो मुँइ चमैंलाइ पिबै दुःख खाबइ था सेमुँ?

□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□

23 म्हि इह्यास निसाफ लल् आत ।

24 दुष्ट के लबै म्हिलाइ “किह ठिकन् मुँ,” बिबै म्हिलाइ

- तांन् म्हिमैइ सराप झोब्मुं, धै हें-हेंमै च म्रोसि छेरब्मुं ।
 25 दिलेया दुष्ट म्हिमैए दोष उँडैबै म्हिमैल मैब् धों बिब् धों तब्मुं,
 धै चमैए फिर बेल्ले आशिक युब्मुं ।
 26 स्योर आतेल्ले जवाफ पिंब
 थुलाइ म्वै लब् धों ग ।
 27 बैरुबै केमै तांन् म्हेलिदिद्;
 ह्रोंसए म्रोबै केमै तांन् खॉन् लद्,
 च लिउँडै ह्रोंसए धिं-नाँ* चुद् ।
 28 ह्रोंसए इहेब्-टहुब्मैए बिरोधर तोनतोर्न ग्वाइ आटिद्,
 ह्रोंसए सुँड छलु म्हिलुए ताँमै आपोन् ।
 29 “चइ डए न्होह्रों लइ, छतसि डज्यै या चए न्होह्रों लवाम्;
 डइ चने खि किब्मुं,” आबिद् ।
 30 ड प्हेगु म्हिए म्रोए घ्याँ ततै ह्यामा
 बुद्धि आरेबै म्हिए अँगुरए बारि ततै ह्यामा
 31 चर खन्तोदोन् पुजुमै मुँल,
 पोलो नेरो नोइ म्रो हुवाल,
 धै युँमाए गारामै तांन् फुयाल ।
 32 छाब् म्रोसि डए सैर ताँ म्नि खइ,
 च ताँमैउँडैले डइ चु ताँमै क्होइ:
 33 “ड तिस्याँदे रोम्, तिस्याँदे प्लिंम्,
 तिस्याँदे यो च्याफैसि भों न्हम्,” िबसि टिमा
 34 क्हिए फिर ह्योमै धोले इहाँदु,
 नेरो हतियार किबै म्हि धोले आयोब्-आख्युब तिखेर्न
 कुखब्मुं ।☆

* 24:27 24:27 ०००-०००० ००००० ००००० ००० ००००० ०००, धिं नेरो सन्तान ☆ 24:34
 24:33-34 ०००० ०:१०-११

25

????????? ???? ???? ?????

1 सोलोमनए चु अहानमें यहूदाबै मुँ हिजकियाए म्हिमेंइ सादिसि थेब् ग ।

2 म्हिमेंइ क्होसे क्होल् आखाँबै ताँमेंउँइले या परमेश्वरए मिं थेब् तम्;

छाबै ताँमें क्होमिबै मुँलाइ ताँनइ म्हाँदिम् ।

3 खैले स्वर्गमें बेल्ले नुल्ले मुँ, धै पृथ्वी गैरु मुँ,
छलेन मुँमेंए सैर तो मुँ बिब खाबज्यै सेल् आखाँ ।

4 चाँदिर मुँबै कस तेवाद,
धै सुनारइ छ्याँबै भाँड बनेल् खाँब्मुँ ।

5 आछ्याँबै म्हिमें मुँउँइले बैरु तेवाद,
धै चए ग्याल्स भोब तम्मुँ ।

6 मुँए ओसो ह्रोंसन् थेब आतद्,
धै थे-थेब म्हिमेंए म्हाँजोर टिल् आम्हैद् ।

7 तलेबिस्याँ थेबै म्हिमेंए ओसो किह टिबै क्न्हयोउँइले किह क्युरु
खारवाब् भन्दा

“किह चु क्होइ खसि टिद्,” बिब किहए ल्हागिर इजेत तम् ।☆

किहए मिइ म्रोंबै ताँमें बिबर

8 आतुरले अदालतर आह्याद्;
तलेबिस्याँ किहए इहेब्-ट्हुब्मैइ लिउँइ
फापिन् लइबिस्याँ किहइ तो लमुँ?

9 इहेब्-ट्हुब्मैने ह्रोंसए ताँए छलफल लमा
अरु म्हिए लोबै ताँमें आबिद् ।

10 आस्याँ च ताँ थेब्मैइन किहलाइ फापिन् लम्मुँ,
धै किहए इजेत ह्याम्मुँ ।

- 11 ठिकले पोंबै ताँ
चाँदिए थलिर थेंबै माराए स्याउ धों तब् ग ।
- 12 छेन्ले थेबै म्हिए ल्हागिर बुद्धि मुँबै म्हिइ हौदिवै ताँ
निखुर माराए इहेँबै रिड-न्हर खिब् धों तब् ग ।
- 13 बालि खैबै त्हेर ख्वालमा ड्युँबै क्युइ खों सल् लब् धोंले
भर लल् खाँबै सँउँसर बोबै म्हिइ
चलाइ कुल्मिबै कल्हेमैँ सैँ तोल लम्;
14 ह्नोंसइ पिंइ आपिँबै क्होल्से पिंइ बिसि थब् फ्हेँबै म्हि
नाँ आयुबै न्हाँम्स्यो नेरो खें धों तब् ग ।
- 15 ह्त्सि आखल्ले पोंबै म्हिइ शासन लब्मैँलाइ वाँल् खाँम्;
धै छ्याँबै ताँ पोंमा ह्त्सिभैँ या गाल्दिवाल् खाँम् ।
- 16 खुदु योंइ बिस्याँ चल खाँब् मत्त्रे चद;
आस्याँ ल्हेँ चइ बिस्याँ किहइ रुइवाब्मुँ ।
- 17 ह्नोंसए इहेब्-ट्हुब्मैँए धिंर घरि-घरि आह्याद,
आस्याँ किहलाइ प्रोंसि वाक्क इहाँसि चइ हेल लब्मुँ ।
- 18 ह्नोंसए इहेब्-ट्हुब्मैँए बिरोधर स्योलिबै ग्वाइ पिँबै म्हि
फ्हेरे, सेलाँ धै म्हुछु तबै मेत्हले धों तब् ग ।
- 19 दुःख तबै त्हेर भर लल् आखाँबै म्हिए फिर भर लब्
चुयाबै स नेरो जोनिं प्ल्ह्याबै फ्हेले धों तब् ग ।
- 20 सैँर दुःख मुँबै म्हिए उँइँर क्वे प्रिंब
खुँबै त्हेर खिबै क्वे फ्हेँसि बोब,
नेरो घर चज क्युँ झोंब् धो तम् ।
- 21 किहए शत्तुर फो खेँइमुँ बिस्याँ चब् चल् पिंन्,
धै क्यु पिँइमुँ बिस्याँ चलाइ क्यु पिंन् ।
- 22 छलमा चए क्रर लुँरिबै मि भुर कुवाब् धों तब्मुँ,

- धै याहवेहजी किहलाइ इनाम पिंभुं।☆
 23 उतरउँइले युबै खैइ नाँ स्योवाब् धोले
 स्योलिबै ताँ पोबै लेइ हिस खल् लम्।
 24 फ्होंगि मिबै फ्हेंस्योने धिर बालुन् टिब् भन्दा
 बरु कौसिबै कुन घिर टिब छ्याँब् तम्।
 25 डचुँबै क्युइ क्यु पिब सल् लब् धोले
 हेंगोउँइले खबै छ्याँब् सँउँसर तम्।
 26 दुष्ट् म्हिए उँइर ठिक के लबै म्हि कुरब
 आछ्याँबै क्युए मुल् नेरो क्हुसि क्यु युबै धरु धों तब् ग।
 27 क्वे खुदु ल्हें चब छ्याँब् आडिं,
 छलेना ह्नोंसन मान म्हैब छ्याँब् आत।
 28 ह्नोंसए सैलाइ अधीनर थेंल् आखाँबै म्हि
 गारा आझोंबै सहर धों तब् ग।

26

- 1 ख्वालबै त्हेर क्लिं युब नेरो बालि खैबै त्हेर नाँ त्हिंब् आइहेब्
 धोले,
 आमादुइ मान योंब आइहें।
 2 फ्हरुियाबै कोल्मे नेरो आतुरले फ्हरुियाबै चिब्लि नमे धोले,
 तोनतोर्न झोंबै सराप आल्हैदि।
 3 घोडालाइ कोरां, गधालाइ लगाम झोंब् धोले,
 आमादुए क्होर फ्हरेइ प्रिंल् त्हुम्।
 4 आमादुइ पोब् अनुसारै जवाफ चलाइ आपिंन्,
 आस्याँ किहइ या च धोंबन् तब्भुं।
 5 आमादुने पोब् अनुसारै जवाफ चलाइ पिंन्,
 आस्याँ चइ ह्नोंसन् ह्नुब् सेब् तब् मैम्।
 6 आमादुने सँउँसर कुलबै म्हिइ

- ह्रोंसए फ़लेर तइ ल्हिसि ह्रोंसए न्होह्रों लब् धों तब् ग ।
 7 आमादुइ झोंबै अहान
 डुड म्हिए फ़ले स्याले तब् धों ग ।
 8 आमादुलाइ मान लब
 घुँयात्रोर युँमा फैब् धों ग ।
 9 आमादुइ झोंबै अहान
 फ़ाकोए योर पुजुइ म्लुब् धों तब् ग ।
 10 आमादुमैं नेरो घ्याँर प्ररिबै म्हिलाइ केर ल्हैदिब
 मेह्ले छेबै म्हिइ खनि तमुँ छाइन मे ल्हिसि घा-घा लब् धों
 ग ।*
 11 नगिइ ह्रोंसए रुइ चबर एसि ह्यामुँ
 छलेन बुद्धि आरेबै म्हिइ बुद्धि आरेबै कमैं लब्रें लम् ।☆
 12 ह्रोंसन् ह्रब्-सेब् ग बिसि फ़ैबै म्हि म्रोंडमुँ वा?
 छाबै म्हि भन्दा बरु आमादुए फिर आशा थेंल् खाँम् ।
 13 “घ्याँर सिंह मुँ!
 डिहंन् तबै सिंहमैं घ्याँजरे मुँ!” बिसि फ़्हेगु म्हिइ विम् ।
 14 कब्जार म्रा छाइ-छुइ तब् धोले,
 फ़्हेगु म्हि खाडर क्याइ-माइ प्लिंरिम् ।
 15 फ़्हेगुइ थलिर्न यो थेंरिमुँ,
 सुँर यो बोबै या छोरों इहाँम् ।
 16 च्हेँसि मैँसि पोबै म्हि डि भन्दा
 फ़्हेगुइ ह्रोंसन् ह्रब्-सेब् इहाँम् ।
 17 आगुए आक्हिबै तौर यो झोंबै म्हि
 नेरो घ्याँजरे प्ररिबै नगिए न्हमेर क्हाबै म्हि धों तब् ग ।
 18 ह्रोंसए इहेब् टहुब्मैलाइ धोका पिल् खाँबै लिउँइ
 “डइ स्यो-स्योलिर्न लब् ग!” बिबै म्हि
 19 मिग्लु अथवा मेह्लेइ

* 26:10 26:10 □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□ ☆ 26:11 26:11 □ □□□□ □:२२

- खनि तमुं छाइन ल्हिप्रबै म्हि धों तब् ग ।
 20 सिं आरेस्याँ मि सियाम्,
 ताँ स्यारब्में आरेस्याँ फ्होंब-कैब म्हयाम् ।
 21 मि भुराए ल्हागिर क्रोफुं
 धै मिए ल्हागिर सिं चैदिब् धोंलेन्
 फ्होंगि मिबै म्हिइ फ्होंब-कैब् मचैम् ।
 22 ताँ फ्हेबै म्हिए ताँमें लिंबै चबै सैमै धों तम्;
 धै छाबै ताँमें म्हिइ न्ह क्रोले थेम् ।
 23 सए भाडोर चाँदिइ म्होरब् धोले
 दुष्ट म्हिमैइ सुँइ मत्ते छ्याँब् लम् ।
 24 छलु म्हिलु लबै म्हिइ ह्रोंसइ न्होह्रों ललैया आलब् धोंलेन्
 पोम्;
 दिलेया छलु म्हिलु लब चइ आपि ।
 25 छाबै म्हिमैइ छ्याँबै ताँमें पोलेया आक्वेन्,
 तलेबिस्याँ चए सँर छलु म्हिलु लबै ताँमें मत्ते तम् ।
 26 ह्रोंसइ लबै छलु म्हिलुए केमै खाबज्यै आसेइमुं इहाँलैया
 चइ लबै छलु म्हिलुए केमै ताँन् म्हिमैइ सेब्मुं ।
 27 छतसि आगु पायारिगे बिसि ताबै होंल्दोर ह्रोंसन् पायाब्मुं,
 छलेन आगु सियारिगे बिसि युँमा क्हरुमिंमा च युँमा ह्रोंसए
 फिर्न तेयुब्मुं ।
 28 स्योलिबै ताँ पोबै म्हिइ ह्रोंसइ पोबै ताँइ सँ नल् लबै म्हिलाइन
 हेल् लम्,
 धै सुँइ मत्ते छ्याँब् लबै म्हिइ न्होह्रों लम् ।

27

- 1 फ्हन्हाँ छ लमुं छु लमुं बिसि फ्हेँसि आपोन्,
 तलेबिस्याँ फ्हन्हाँ तो तम् बिब किहइ आसे ।☆

- 2 ह्रोंसन् थेब् ष्रैसि आपोंन्, आगुइन क्हिलाइ थेब् लरिगे;
आगुइन क्हिए छ्र्याँबै बयन लरिगे ।
- 3 युँमा नेरो बलुवा बेल्ले ल्हिम्;
च भन्दै या आमादुमैँइ पखबै दुःख झन् ल्हिम् ।
- 4 ह्रिस खबै म्हिने दयाम्हाँया आत; छ्र्याँबै म्हि तोन्-तोर्न त्हाँदो
राम्;
दिलेया ह्रिस लबै म्हिए ओंसों खाब राल् खमुँ?
- 5 न्होह्रों लब् सेसेया म्हाँया खसि तोइ आबिल्ले टिब् भन्दा
चइ लबै गल्लि उँइँमिंब छ्र्याँब् ग ।
- 6 क्ह्रबै थुइ छ्र्याँब् तरिगे बिसिन् ह्रौदिस्याँ चए ताँ क्वेल् खाम्,
दिलेया शत्तुरइ म्हाँया लब् धों तलेया चए सैँइ आछ्र्याँब्न्
मैँम् ।
- 7 बेल्ले म्रेंबै म्हिइ क्वे खुदु या आनि;
दिलेया फो ख्रेंबैँइ आलिंबै सै या लिन् छ्रोरम् ।
- 8 धिं पिइरि प्रबै म्हि
च्हाँउँइँले फुरयाबै नमें धों तम् ।
- 9 लिंबै थाँ खबै अत्तर नेरो छ्र्युगुइ म्हिलाइ आनन्द लम्,
छ्रलेन क्ह्रबै थुइ पिंबै सल्लाइ सैँ तोंन् लम् ।
- 10 ह्रोंसए थु नेरो ह्रोंसए आबाए थुलाइ आम्लेद्,
धै क्हिए फिर दुःख तखमा ह्रेंगो मुँबै ह्रोंसए आघें अलिमैँए
धिंर आह्याद्,
तलेबिस्याँ ह्रेंगो मुँबै ह्रोंसए आघें अलिमैँ भन्दा
ह्रोंसए चेंदोँबै इहेब-ट्हुबैँ ग्वादिंब छ्र्याँब् तम् ।
- 11 ओ डए च्ह, ड-लाइ म्हि आच्छिल्ले पोँबैँए उँइँर डइ जवाफ
पिंल् योरिगे बिसि
बुद्धि मुँब् तद्, डए सैँ तोंन् लबै के लद् ।
- 12 बुद्धि मुँबै म्हिइ ह्रोंसए फिर न्होह्रों तम् बिब ह्रेंगो उँइँलेन् म्रोंसि
लोबै क्ल्हयो म्हैम्,

- दिलेया च्छैब् मैब् लल् आखाँबै म्हि छाइन ह्याम् धै दुःख
योँबर फेम् ।
- 13 डो आसेबै म्हि ए जमानि टिबै बुद्धि आरेबै म्हिल क्वेँ या किथेँन्;
धै फ्रें क्ल्योँप्रबै च्छमिरिए ल्हागिर चइ जमानि टिस्याँ चने
मुँबै सैमैँ बन्दगिर थेँन् ।
- 14 न्हाकर्न रेसि थेबै कैले ह्त्रोँसए थुलाइ खाबज्यै आशिक पिंम्
बिस्याँ,
च सराप पिंब् धोँन् तब्मुँ ।
- 15 बखर झरि त्तिहं
नेरो फ्हाँगि मत्त्रे मिबै च्छमिरि घ्निन् ग;
- 16 छाबै च्छमिरिलाइ अधीनर थेंब् बिब खैलाइ कहाब् धोँन् तब् ग,
धै योइ छ्युगु कहाब् धोँन् ग ।
- 17 पैइन पैए धार झोँब् धोँले
म्हिइन ह्त्रोँसए थुलाइ म्याम् ।
- 18 तोँबु धुँलाइ छेनाले इह्योबै म्हिइन चए रो चब्मुँ,
छलेन ह्त्रोँसए क्त्हेए सेवा लबै म्हिइन मान योँब्मुँ ।
- 19 क्युर लि म्रोँब् धोँले
म्हि खैतब् मुँ बिसि चए खोँइन म्रोँम् ।
- 20 क्रोँ नेरो नासइ* न्होह्त्रोँ लब् आपिब् धोँले
म्हि ए मिइ म्रोँबै सैमैँ आयोँन् समा सन्तोक आत ।
- 21 मारा चाँदि मिर खादिब् धोँले
आगुइ लबै बयनउँइले म्हि खैतब् मुँ बिसि सेल् खाँम् ।
- 22 नारि ह्त्रेँदोर फ्हाँब् धोँले
आमादुलाइ खलर झोँसि म्ल्ह धोँले धोँलेया
चइ ह्त्रोँसए आमादु बानि पिरिब् आरे ।
- 23 ह्त्रोँसए र-क्युमैँ खै तरिइमुँ बिसि छेनाले छैँ लद;

* 27:20 27:20 ०००००० ००००००: सेओल नेरो आबाइोन

- धै न्ह क्रों मि क्रोंले ह्रोंसए बगालमैं इह्योद,
 24 तलेबिस्यौं सै न्होर खोंयोन् बिलै आटि;
 छलेन पुस्ता-पुस्त समा मुकुट कुल् योम् बिब आरे ।
 25 कारयाबै छिमैं खेंवामा कमलो छिमैं पलेब्मुं,
 धै कोंजरेबै पिंगया छिमैं खुब्मुं,
 26 च लिउँइँ क्युमैंए पै क्हाए ल्हागिर क्वें तब्मुं,
 धै र-बुख्यामैं क्त्ह्यो किंबै सै तब्मुं ।
 27 झाइले किह नेरो क्हाए परवाइ चबै ल्हागिर,
 नेरो क्हाए केब्स्योमैं न्हबै ल्हागिर
 क्हाए रमैंए इहेइ योब्मुं ।

28

- 1 खाबज्यै आल्हालैया दुष्ट म्हि न्हैयाम्,
 दिलेया ठिक के लबै म्हिमैं बिस्यौं सिंह धोले आडिहंल्ले
 टिरिम ।
 2 ह्युलबैं म्हिमैंइ आछ्याँबै के लमा चलेबै नेतामैं ल्हें त्होंम्,
 दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिइ ह्युल चलेमा
 चाए ग्याल्सबैं म्हिमैंइ ल्हें त्हे समा सुख योम् ।
 3 इहाँदुमैंलाइ ह्रुगुदिबै ऋथे मिथेमैं
 म्ल्ह नारिमैं तोइ आचैल्ले नास लवाबै नाँ-तिस्यु धों तब् ग ।
 4 ठिमबैं ताँ आडिंभैंइ दुष्ट म्हिमैंलाइ थेब् लम्;
 दिलेया ठिमबैं ताँ डिंभैंइ दुष्ट म्हिमैंए ताँ थोम् ।
 5 दुष्ट म्हिमैंइ ठिक के खैले लल् त्हुम् बिब आसे;
 दिलेया याहवेहजी बिबै ताँ डिंभैंइ च ताँमैं छेनाले क्होम् ।
 6 छलु म्हिलु लसि प्लब् भन्दा
 ठिक के लसि इहाँदु तब छ्याँब ग ।
 7 ठिमबैं ताँइ बिब् धोले प्रब बुद्धि मुँबै च्ह ग ;

- दिलेया चब् थुँबै लिलि मत्ते प्रबै च्इ ह्रोंसए आबालाइ
फापिन् लम् ।
- 8 ब्याज ल्हें किसि ह्रोंसए सै न्होर ल्हें लबै म्हिइ
इहाँदुमैँए फिर ल्हयो खबै म्हिए ल्हागिर सै न्होर खुम् !
- 9 टिमइ बिब् धों आलबै म्हिए प्राथना
याहवेहजी आखो ।
- 10 सोजो म्हिलाइ वाँसि आछ्याँबै घ्याँउँइँ बोयाबै म्हि
ह्रोंसन् डोर फेम्,
दिलेया सोजो म्हिइ आशिक योंम् ।
- 11 प्लबै म्हिइ ह्रोंसलन् ह्रब्-सेब् फ्हेँमुँ ।
दिलेया इहाँदुन् तलेया ताँ क्होबै म्हिइ च खैतब् मुँ बिसि
सेम् ।
- 12 ठिक के लब्मैँइ ट्होमा ताँन् सैं तोँब्मुँ,
दुष्टमैँइ ट्होमा म्हिमैँ लोबर होम् ।
- 13 पापमैँ लोइरि थेंबै म्हिल खोंयोँइ छ्याँब आत,
दिलेया “पापमैँ लइमु” बिसि पिवाबै म्हिइ आशिक योंम् ।
- 14 याहवेहलाइ म्हाँदिरिबै म्हिए फिर आशिक युम्,
दिलेया खीजी बिब् आडिँबै म्हि नास तयाम् ।
- 15 दुष्ट मुँइ ग्याल्स लमा इहाँदुमैँ झन इहाँदु तम्,
छाबै मुँ ग्राँ-ग्राँ बिबै चें नेरो ह्वाखबै भलु धों तब् ग ।
- 16 शासन चलेबै म्हि सैं सार मुँस्याँ आछ्याँब तम्,
दिलेया छलु म्हिलु लसि सै न्होर आखुबै म्हिए छ्ह ह्तिब्
तम् ।
- 17 म्हि सैए सैं खोंयोँइ छिँ आइहाँ;
छतसि चए छ्ह तिगोंन् च खैता-खैता तप्रम्;
दिलेया खाबज्यै चलाइ आल्होरिगे,
चए ख खाबज्यै आलरिगे ।
- 18 छ्याँबै घ्याँर प्रबै म्हि जोगेब्मुँ,

- आछयाँबै घ्याँर प्रबै म्हि तिखेर क्हरियाब्मुं ।
 19 ह्नोंसए म्रो तासि रुइब्मैने ल्हें चबै सै तब्मुं,
 दिलेया केर आफेबै ताँमैए लिलि प्रब्मै इहाँदु तब्मुं ।
 20 भर लल् खाँबै म्हिए फिर ल्हें आशिक युब्मुं,
 दिलेया युनन् प्लब् तदा इहाँबै म्हिइ दण्ड योब्मुं ।
 21 म्हि इह्योसि फेलब छयाँब आडिं,
 दिलेया कोइ म्हिइ तिछोए ल्हागिर छाबै केमै लम् ।
 22 पिल आचैबै म्हि प्लब् तदा इहाँमुं,
 दिलेया इहाँदु तदै ह्याब चइ आसे ।
 23 स्युइट्टले पोबै म्हिइ भन्दा
 हौदिबै म्हिइ लिउँई धन्यवाद योम् ।
 24 ह्नोंसए आबा-आमाए मुइ लुडिसेया
 “डइ गल्लि आलइमुं!” बिबै म्हि
 नास लबै म्हिए थु ग ।
 25 लोबि म्हिइ फ्हाँगि लम्,
 दिलेया याहवेहने भर थेंबै म्हिल बिब् धों तम् ।
 26 ह्नोंसए बुद्धिर मत्त्रे प्रबै म्हि आमादु ग,
 दिलेया ह्त्रब्-सेब्मैए अर्थिमै किबै म्हि जोगेब्मुं ।
 27 इहाँदुमैलाइ पिबै म्हिल तो सैरैया आयो-आख्युब तरिब् आरे,
 इहाँदुमैलाइ आपिबै म्हिए फिर सराप खब्मुं ।
 28 दुष्ट म्हिमैइ ग्याल्स लमा म्हिमै लोयाम्,
 दिलेया चमै नास तमा ठिक के लब्मै बडिम् ।

29

- 1 कतिन् हौदिसेया पोथाँइ आनबै म्हि
 थाइ आसेल्ले नास तयाम् ।
 2 ठिक के लब्मै बडिमा म्हिमै सै तोंम्,
 दिलेया दुष्ट म्हिमैइ ग्याल्स लमा म्हिमैइ दुःख योम् ।

- 3 बुद्धि मुँबै च्हइ आबालाइ सैं तौन् लम्,
दिलेया रण्डिबाजी लप्रबै च्हइ ह्रोंसए सै न्होर ताँन् नुवाम् ।
- 4 ठिक निसाफ बनेबै मुँइ ह्युल भोंब् लम्,
दिलेया मुइए फिर मि इह्योब्मैइ ह्युल न्होंवाम् ।
- 5 ह्रोंसए इहेब्मैने स्युइट्टले पोंबै म्हिइ
ह्रोंसए फ्लेर्न जाल तिम् ।
- 6 दुष्ट म्हि ह्रोंसए पापइ लमा ह्रोंसन् डोर फेम्,
दिलेया ठिक के लबै म्हि बिस्याँ, सैं तौंदै क्वे प्रिंम् ।
- 7 इहाँदुमैँइ योंल् त्हुबै हगए ल्हागिर ठिक के लब्मैँइ छेनाले
निसाफ लम्;
दिलेया दुष्ट म्हिइ चमैँए वास्तै आल ।
- 8 खैच्हजिले पोंबै म्हिइ खन्तोदोंन् हल्ला लप्रम्,
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिइ ह्रिस खब म्हल् लम् ।
- 9 बुद्धि मुँबै म्हि आमादुने अदालतर ह्याइ बिस्याँ
आमादु सुँ-सुँर्न छैसि ह्रिस खमुँ; धै चमैँ क्हिह्ल आखाँ ।
- 10 म्हिसेमैँइ सोजो म्हि आखो,
दिलेया ठिक के लब्मैँइ सोजो म्हिए रक्षा लम् ।*
- 11 ह्रिस आम्हन् समा आमादुमैँ पोंबै पोंब् तम्;
दिलेया बुद्धि मुँबै म्हिइ ह्रिस थाउदिम् ।
- 12 चिबइ स्योर्गु ताँमैँ डेंस्याँ
चए के लब्मैँ ताँन् दुष्ट तब्मुँ ।
- 13 इहाँदु नेरो इहाँदुमैँलाइ हेल् लबै म्हि बराबर मुँ;
चमैँ इहंन-इहनलाइ याहवेहजी मि म्रोंल् पिंइमुँ ।
- 14 इहाँदुमैँए ल्हागिर छेनाले निसाफ लमिंबै मुँए
ग्याल्स खाँयोँइन भोंब् तरिम् ।
- 15 तार झोंबै फ्लेसेमैँने बुद्धि तम्,
दिलेया तार आझोंबै फ्लेसेमैँइ आमा फापिन् लम् ।

* 29:10 29:10

- 16 दुष्टमैं ल्हें तमा पापै केया ल्हें ततै ह्याम्,
दिलेया ठिक के लभ्मैइ चमैं नास तयाब् म्रोब्मुं ।
- 17 च्-च्हमिमेंलाइ तार झोन्, छलस्यां चमैंउँइले किह सन्तोक
तब्मुं;
चमैंइ किहए सैं तोन् लब्मुं ।
- 18 परमेश्वरए ताँ आडिंबै म्हिमें ष्हुंयाम्,
परमेश्वरए टिम म्हाँदिबै म्हिइ आशिक योब्मुं ।
- 19 ताँइ मत्त्रे केब्छैंइ आच्यो,
चइ ताँ कहोलै या ओर-छ्योर आफे ।
- 20 च्चैब् मैब् आलल्ले पोबै म्हि किहइ म्रोइमुं वा?
चने भन्दा आमादुए फिर ल्हें आशा तम् ।
- 21 ह्रोसए केब्छैंलाइ ओसों ओनोंन् चइ तो बिमुं चन् लमिंइ
बिस्यां;
लिउँइ चइ किहने मुँबै ताँन् सैमैं किब्मुं ।
- 22 दुष्ट म्हिइ ष्हाँगि लम्,
धै युनन् ह्रिस खबै म्हिइ ल्हें पाप लम् ।
- 23 तोन् तोर्न थेब् ष्चैबै म्हि कुरल् त्हुम्;
दिलेया कुरबै म्हिइ मान योब्मुं ।
- 24 ह्योने बालु ल्हुँबै म्हि ह्रोसए ल्हागिर्न शत्तुर ग;
तलेबिस्यां अड्डारि कह्रोसेन्बै ताँमैं पोस्यां चइ सजैं योब्मुं,
दिलेया आपोस्यां परमेश्वरउँइले सराप योब्मुं ।☆
- 25 म्हि म्रोसि डिहंभै डोर फेम्,
दिलेया याहवेहए फिर भर लभ्मैं तोइ सैने डिहंल् आत्हु ।
- 26 ल्हें म्हिमें ऋथे मिथेमैंने प्रब् टिब् लदा इहाम्,
दिलेया याहवेहजीन् म्हिमैंए ल्हागिर ठिक निसाफ लम् ।
- 27 ठिक के लबै म्हिमैंइ छलु म्हिलु लभ्मैंलाइ आखो,
छलु म्हिलु लभ्मैंइ ठिक के लभ्मैं आखो ।

30

????? ???? ?????

1 याकेए च्हा आगूरए अहानमें । भबिष्याबाणि:

इथीएल नेरो यूकाललाइ आगूरइ चु अहान बिब् ग ।

2 म्हिमेंए न्होर ताँ आक्होब डन् ग;
म्हिने मुँल् त्हुबै बुद्धि डने आरे!

3 डने बुद्धि आरे,
डइ याहवेहए बारेर तोइ आसेडमुँ ।

4 स्वर्ग समा खाब् केयासि युइमुँ?
खाबइ ह्रोंसए मुठिर खँ क्हाइमुँ?
ह्रोंसए क्वेंर खाबइ मा डचुँइ वेदिइमुँ?
पृथ्वीए साँद खाबइ तोक्दिइमुँ?
खीए मिं तो जा, धै खीए च्हाए मिं तो जा?
क्हिइ सेइमुँ बिस्याँ डने बिद्!

5 परमेश्वरए ताँ छ्याब आरेब मुँ;
खीए फ़लेर खब्में ताँनल खी ढाल ग ।

6 खीए बचनर तोइ आथौदिद्,
आस्याँ खीजी क्हिलाइ हौदिब्मुँ धै स्योर्गो बिब्मुँ ।

7 ओ परमेश्वर डइ क्हिने ताँ डिहं ह्निम्;
ड सिब् भन्दा ओंसों च ताँमें डए ल्हागिर लमिन्:

8 स्योर तेब नेरो लुबै ताँमें डउँइले ह्रेंगो थेंमिन्;
धै ड इहाँदु आलमिन्, प्लबै या आलमिन्;
दिलेया डए ल्हागिर चैदिबै चबै सै पिन् ।

9 आस्याँ प्लब् तबइले डइ क्हिलाइ म्लेयालै
धै “याहवेह खाब् जा?” बिसि डइ बिलै;
ड इहाँदु तसि ह्योलै,
धै डए परमेश्वरए मिं डइ वालै ।

- 10 कल्हेए ओंसों चए केळ्छैलाइ आस्यारद;
आस्याँ चइ किहलाइ सराप झोंब्मुँ, धै किह दोषि ठदिब्मुँ ।
- 11 कोइ म्हिमैइ ह्रोंसए आबालाइ सराप झोंम्,
धै आमाए छ्च्यौबै बयन आल ।
- 12 अरू म्हिमै ह्रोंसन् शुद्ध मुँ इहाँम्,
दिलेया चमैइ ह्रोंसए सैबै किह आखुइमुँ ।
- 13 चमै ह्रोंसन् बेल्ले छ्च्यौब मुँ बिसि थेब् फ्रैम्,
चमैए मिइ कति आछ्च्यौन्ले इह्योमुँ!
- 14 चमैए समै सेलाँ धों तब् ग;
चमैए बङ्गारा कहोजा धों तब् मुँ ।
चमैइ इहाँदुमैलाइ कल्ह्योवाम्,
धै आयों-आख्युब्मैलाइ सैवाम् ।
- 15 जुकाल च्हमि डिहं मुँ:
चमैइ “पिन्! पिन्!” बिदै ओररिम् ।
- खोंयोइ सान्दोक् आतबै सै सोथो मुँ;
खोंयोइ “योइ” आबिबै सै प्लिथो मुँ ।
- 16 क्रों, फ्रसे आफिबै च्हमिरि,
कारा कल्ह्यो नेरो मिइ
खोंयोइ “तइ” आबि ।
- 17 ह्रोंसए आबालाइ फ्रब
नेरो आमालाइ म्हि आच्छिबै म्हिए मि
व्याँसिबै कगामैइ चोब्मुँ,
धै क्त्रेमैइ चवाब्मुँ ।
- 18 डए ल्हागिर अचम्मबै सै सोथो मुँ, चमुँ;
धै डइ कहोलन् आखाँबै ताँ प्लिथो मुँ:

- 19 मुर क्वरेमै खैले फ़ुरब,
पाराए फिर फ़ुरि खैले प्रब,
मा डचुँडर झाज खैले प्रब,
नेरो फ़्रेसि छमिने खैले प्रब ।
- 20 फ़े क्ल्योंप्रबै च्मिरिए चाल छाब् तम्:
च म्हिने प्रमुँ, धै ज्यु खुमुँ,*
झाइले “डइ तोइ गल्लि आलइमुँ,” बिम् ।
- 21 पृथ्वीलाइ त्हारल् लबै सैमै सोंथो मुँ;
पृथ्वीइ सैदिल् आखाँबै सै प्लिथो मुँ:
- 22 केब्छैँ मुँ तब,
बुद्धि आरबै म्हिमै म्नेन्ले चल् योंब,
- 23 म्हाँया आयोंबै च्मिरिइ ब्ह्या लब,
धै ह्हाँसए नेब्ह्योए कल्ह्योर केब्ह्यो टिब ।
- 24 पृथ्वीर च्योंब सै प्लिथो मुँ,
दिलेया चमै बेल्ले बुद्धि मुँब मुँ:
- 25 नौरोमै ल्हें भोंब आरे,
दिलेया ख्वालबै त्हेर चमैइ चबै सैमै खुथेंम्;
- 26 भइँकोदलेमै ल्हें भोंब आरे;
दिलेया चुइ पारार रो बनेसि टिम्;
- 27 तिरिमैल मुँ आरे,
दिलेया चमै हुलले प्रम्;
- 28 खोरेलाइ योइ कहाल् खाँम्,
दिलेया च मुँए दरबारर टिम् ।
- 29 छेन्ले प्रबै सै सोंथो मुँ,

* 30:20 30:20 □ □□□□□ □□□□□□, ११ १११११ ११११११११, □□□□□ □□□□□□, चइ चमुँ धै सुँ फ्योमुँ

- ठ-ठारले प्रबै सै प्लिथो मुँः
 30 खेदोमैए न्होर सिंह बेल्ले भोंब तम्,
 च तो सैने या आङ्गिहं;
 31 ठ-ठारले प्रबै नग भले,
 र बुख्या,
 नेरो सैनामै कारगर्यु लसि प्रबै मुँ ।
 32 किह बुद्धि आरेबै के लप्रसि ह्नांसन् थेब् ह्हेंसि पोंस्याँ,
 धै किहइ आछ्याँब चाँजोमै लस्याँ,
 ह्नांसए सुँर योइ मुद्!
 33 तलेबिस्याँ इहे लोइरि छ्युगु त्हांम,
 नखुँ नेस्याँ को युम्,
 छलेन आगुलाइ हिस खल् लस्याँ फ्होगि तम् ।

31

□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□

- 1 मुँ लमूएलए अहानः चु अहान चए आमाइ लोमिंब् गः
 2 “ओ डए च्ह, ओ डइ योंबे च्ह,
 ओ डइ प्राथना लसि योंबे च्ह, किह तो लसिन् मुँ?
 3 आछ्याँबै के लबै च्हमिरिमैने प्रसि ह्नांसए भों खेरो आवाद!
 चुमैइ मुँमैलाइ खेमैए पदउँइले तवाइमुँ ।
 4 “ओ लमूएल, मुँमैइ अँगुरए फ्हा थुँल् आत,
 धै ऋथे मिथेमैइ फ्हा थुँल् आत,
 5 आस्याँ चमैइ फ्हा थुँसि कानुनबै ताँमै म्लेयाब्मुँ,
 धै दुःख योब्मैइ योल् त्हुबै हग योरिब् आरे ।
 6 नास तवि छेब्मैलाइ फ्हा पिलेन् तम्,
 छलेन सैर न्हुँ तब्मैलाइ अँगुरए फ्हा पिन् ।

- 7 इहाँदु तसि योंबै दुःख म्लेबै ल्हागिर इहाँदुमैइ प्हा थुँरिगे,
धै ह्रोंसए न्हूमै धबै आमैरिगे ।
- 8 “ह्रोंसए ल्हागिर पॉल् आखाँबमैए ख लसि पॉमिन्,
धै इहाँदुमैए ल्हागिर ठिक निसाफ लबर पॉन् ।
- 9 ठिक निसाफ लबर क्हिहए सुँ ओद,
तोइ आरेबमै नेरो आयों-आख्युबमैइ यॉल त्हुबै हगए ल्हागिर
पॉन् ।”

□□□□□□□□ □□□-□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□

- 10 छ्याँबे सिर-सुबास मुँबे प्हेस्यो खाबे यॉल् खाँमुँ?
च हिरा-मोति भन्दै या ल्हें छ्याँब् तम् ।
- 11 चए प्युँइ चए फिर भर थेंम्,
धै चलाइ तो सैलैया खाँचो तरिब् आरे ।
- 12 चइ ह्रोंसए छ्ह तिगोंन प्युँए ल्हागिर छ्याँब् लम्,
आछ्याँब् तोइ आल ।
- 13 चइ पै नेरो सुतिए क्वें बनेम्,
धै भों खदै के लम् ।
- 14 च छ्यों लबमैए क्यु झाज धों तम्,
चइ ह्रें-ह्रेंगोउँइले चबै सैमै पखम् ।
- 15 च म्हुँइसर्न रेमुँ,
धै ह्रोंसए परवाए ल्हागिर चब्-थुँब् लम्,
धै केब्स्योमैलाइ के ल्हैदिम् ।
- 16 च्हेँसि मैसि चइ म्रों घ्रि किम्;
धै ह्रोंसइ कमैबै मुइइ अँगुरए खेति लम् ।
- 17 प्त्हेउ आतल्ले चइ के लम्
धै चए योमै भोंब् मुँ ।
- 18 चइ छ्यों लमा नफा तम् ।

- म्हुँसैरै या चए बत्ति आसि ।
- 19 चइ राडे पेरम्,
धै क्वेंमैं रोम् ।
- 20 इहाँदुमैण् फिर ल्हयो खसि चइ चैदिबै सै पिम्,
धै आयां-आख्युब्मैलाइ पिब्रें लम् ।
- 21 ह्नोंसए परवाए ल्हागिर टो-टोबै क्वें मुँ ।
छतसि किलं युलेया चइ न्हँ आल ।
- 22 ह्नोंसए ल्हागिर चइ पोब् तिबै सै बनेम्;
धै डचाँ-डचाँ ह्याबै कलाँजी रडबै क्वेंमैं चइ खिम् ।
- 23 चए प्युँलाइ सहरबै थेबै म्हि बिसि ताँनइ म्हाँदिब्मुँ;
धै ह्युल तिगोंबै थेबै म्हिमैंने टिम् ।
- 24 चइ सुतिए क्वेंमैं टुसि चुँम्
धै छों लब्मैंने फगिमैं चुँम् ।
- 25 भों खल्ले चइ के लम् धै चल छयाँबै बयन तम्,
धै लिउँडबै ल्हागिर चइ न्हँ लल् आत्हु ।
- 26 च च्हेँब् मैब् लसि पोंम्,
धै छयाँ-छयाँबै क्वेल् खाँबै ताँमैं चइ लोमिंम् ।
- 27 ह्नोंसए परवा खै तरिइमुँ बिसि चइ छेनाले इह्योम्,
धै खोंयोन् बिलै चइ के लरिम् ।
- 28 छतसि चए च्ह-च्हमिमैंइ आमाए छयाँबै बयन लम्;
चए प्युँज्यै या छ बिसि चए बयन लम्, धै चलाइ थेब लम्:
- 29 “ल्हेँ च्हमिरिमैंइ छयाँबै के लमुँ,
दिलेया चमैं ताँनलाइ किहइन टहोवाइमुँ ।”
- 30 छयाँबै मोडा फाक्कन ग, च तिस्यॉन उडियाम्,
दिलेया याहवेहलाइ म्हाँदिबै च्हमिरिलाइन थेब् लल् त्हुम् ।
- 31 चइ छले छयाँबै केमैं लसेरो चलाइ मान लद्,
सहरबै ताँन् म्हिमैंण् उँडैर चलाइ मान लरिगे ।

lxxx

Gurung Central Adapt It Study Bible
Gurung: Gurung Central Adapt It Study Bible (New
Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gurung (Gurung, Western)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

54ead5f0-09ac-5893-ab7c-505713abe514